

לישנא קלילא

סיכום בקצרה לתלמוד ירושלמי עם ביאור הגרח"ק צוקללה"ה

יומא לט. - סוכה טו. | ע"פ סדר ש"ס ירושלמי עוז והדר | גליון 39

פ"ו ה"ג

לט שיער המשתלח הכל כשרים להולין ואפי' ישראל, אלא שכהנים גדולים עשו קרב עולא הניחו לישראל להולין, ואמר ר' יוסי דהוה מעשה והולין ערשלא שם אדם מציפורין שהיה ישראל דאף ישראל כשר דכ' 'ושלח ביד איש עתי' איש משמע אפי' זו, 'עת' ללמד דבעי מזומן, ואף בשבת ואף בטומאת, והא דאמרו גם דבעי מזומן וגם דבעי 'עת' פ"י מזומן י"ל דבעי א' ולא ב' **שלוחין**, ואם הלכו שנים רק א' חשיב שליח שנטמא בגדיו, דכ' 'והמשלח את השעיר לעזאזל יכבש בגדיו', ולא המשלח את המשתלח פ"י זה שהתלוח למשלח.

טומאת בגדים למשלח, ברח השעיר דרך הליכה מטמא בגדים כגון שלבש בגדים אחרים, אבל דרך חזרה פ"י הגיע לצוק וברח השעיר, אינו מטמא [ג.ה]. וכגון שהחליף בגדים].

ר"א לא רצה להשיב האם משלחים אחר **כשחלה השליח**, וכן לא השיב **כשחלה המשתלח** האם מרכיבים על החמור, לפי שלא השיב מה שלא שמע מימיו [ואמר לשואליו שיהיו בשלום ולא יחלו, ועל המשתלח אמר שיכול הוא לישא אתכם ואותי אלא דלא השיב מה שלא שמע כנ"ל], אבל אמרו חכמים דמשלחים ביד אחר, ואם חלה המשתלח מרכיב על חמור.

דחה את השעיר לעזאזל ולא מת, יורד אחריו וממיתו.

שמעון הצדיק, כל ימיו של שמעון הצדיק, עד שמגיע **השעיר** לחצי ההר נעשה אברים אברים, ומשמת היה בורח למדבר והסירקין אוכלין אותו, וכן כל ימי שמעון הצדיק היה **גורל עולה בימיו**, ומשמת פעמים בימיו פעמים בשמאל, וכן היה דולג בן **מערבי** ומשמת פעמים כבה פעמים דלק, וכן היה **לשון של זהורית מלבין** שהיה קשור בראש המשתלח, והיה מלבין לסיומן שמחל הקב"ה לישראל כדכ' 'אם יהיו חטאיכם שנים' וגו', ומשמת פעמים מלבין פעמים מאדים, וכן **גורל המערכה** מתגבר ועולה משהיו נותנים ב' גזירי מערכה בשחרית ולא היה מוסיפים עוד, ומשמת תשש כוחה של מערכה, והיו נותנים עצים כל היום, וכן היתה ברכה שלוחה **בשתי הלחם ובלחם הפנים** והיה נופל כלאי"א כזית ויש שבעו ויש שאלכו והותירו, ומשמת נטלה ברכה מהם והיה נופל לכ"א כאפון גגריה של אפונים, והצנועים מושכין ידיהו, והגרגונים היו פושטין את ידיהו, ומעשה בכחן א' שנטל חלקו וחלק חברו והיה נקרא בן חמצץ ע"ש דכ' 'אלקיי פלטני וגו' מעול וחומץ' פ"י גזלן.

מ' שנה קודם חורבן ביהמ"ק, היה נר מערבי כבה, ולשון של זהורית מאדים, וגורל עולה בשמאל, ונועלים דלתות היכל מערב מושכימים ומוצאים פתוחין סימן לאויבים להנס, וא"ל ר"י בן זכאי היכל למה אתה מבהילנו, וידענים גזר שסופך להיחרב דכ' 'פתח לבנון דלתין ותאכל אש בארזיך'.

בית חוני, מ' שנה שימש שמעון הצדיק ובשנתו האחרונה וידע כן כמבואר לעיל פ"ה ה"ב, אמר שבשנה זו מת וישמש בנו נחונין תחתיו, לר"מ קינא בו שמעי

אחיו הגדול של נחונין, והלבישו אונקלה מלבוש עור וחגרו צלצל של נשים ואמר ראו מה אמר זה לאהובתו שימשש בכה"י ישמש תחילה בבגדיה, ובדקו הדברים ולא מצאו לפי שברח להר ומשם ברח לאכסנדריא ועמד ובנה שם מזבח והקריב קרבנות גויים לשם שמים, וקרא עליו 'ביום ההוא יהיה מזבח לה' בתוך ארץ מצרים', ואמרו דאם זה שלא נכנס לשררה כך קרה לו, עאכ"כ הנכנס לשררה דיש להזיזה מלהורידו, **ולר"י** מינו את שמעי אחיו וקינא בו נחונין אחיו והלביש לשמע כנ"ל וכו', ואמרו ראו איך מי שלא נכנס לשררה השיא את ישראל לעז' אבל לר"מ עשו לש"ש משל גויים, והבא לשררה עאכ"כ.

פ"ו ה"ד

מ' שילוח שיער המשתלח, היו עושים לו כבש פ"י כסוי לכבש, א"נ כבש ממש מהעזרה עד חוץ לירושלים מפני אלכסנדראיין שנקראו בבליים שהיו תולשים בשערן של כבש א"נ של משלח ואומרים לו טול וצא ולא תשהה ענותינו, ועד מתי אתם תולין הקלקלה בנו.

סוכות שהיו בדרך לעזאזל, יקירי ירושלים חשובי ירושלים היו מלויין אותו מסוכה לסוכה שישבו שם מעי"כ, **לר"ב** היו י' סוכות תוך יב' מיל ולא היו מלויין אותו בסוכה האחרונה דלא הותר להם ללכת יותר מאפליים אמה אלא רואין מעשיו מרחוק, **ולר' יהודה** היו י' סוכות בתוך י' מיל א"נ גרסי' ט' סוכות ולא היו מלויים אותו, **ולר' יוסי** ה' סוכות וכולן היו מלויים אותו ע"י עירוב, ור"א בנו אמר שיכל לעשות הכל ע"י ב' סוכות א' רחוק ד' מילין מירושלים, וסוכה אחר ד' מילין ועירוב אחר י' מילין. היו אומרים למשלח הרי מיים והרי מזון ליפיות את כוחו איצר יצר הרע תאב אלא למה שאסור לו, כר' מנא שבקש לשתות אצל ר' חגי ומשהתיר לו לשתות לא רצה לשתות.

זהירות בשתיה, רחב"ב היה מספר שאדם הלך עם בתו ובקשה לשתות ואמר לה להמתין וחזר ואמר כן ולבסוף מתה והיה מספר כדי שיהורה בבניהם ליתן להם מיים, ר' אחא היה אומר כשהיו תפילת מוסף ללכת להאכיל התינוקות שלא יבואו לידי סכנה.

פ"ו ה"ה

לשון של זהורית, היה חולק לשון של זהורית חציו בסלע וחוציו בין קרניו ולא קשר כולו בסלע שמה ליבין קודם שירוק השעיר לצוק ושמשחתו שהלבין יטבח לזרוע, וכל כולו בעיני שמה אלא יוכל לזרוא, ואח"כ דוחפן לאחוריו, ומתגלגל ויורד ולא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים, ובא וישב בסוכה האחרונה עד שתחשך והתירו לו עד סוכה זו מחמת שהוא מעונה וחלש, ועוד שירא לעמוד במדבר יחיד ששחתון.

בראשונה כל אדם קשר בתחלתו, והיו מתביישין אלו שלא הלבין להם מחמת ענותיותו, וקשרו בפתחו של היכל והיו רואים רק הכהנים, ופעמים היה מלבין ופעמים מאדים, וחזרו וקשרו אותו בסלע ואין רואה אלא המשלח.

כ' **לכו ונוכחה וגו' וכו'** 'אם יהיו חטאיכם שנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו', יש שפ"י כשרים שבין שמים לארץ מהלך ה' מאות שנה כדאימא ביר' בברכות, וביותר מה' מאות שנה כצמר יהיו שהוא פחות לכן

מהשלג, וי"מ כשני אבות דבין כולם נמצא ה' מאות, אברהם קשה, יצחק קפ' ויעקב קמז', ואף דעולין לתקב' כבר אמרו דב' שנים על אברהם אינם מהמנין לפי דבכ' שנים הכיר את בוראו, **ויש שדרשו** 'כשלג ילבינו' במקדש ראשון שהיו עונותיהן מועטין, ו'כצמר יהיו' במקדש שני, **ויש שדרשו** אם יהיו חטאיו כפי שניו של אדם, ילבינו כשלג ואם יותר כצמר יהיו.

המשלח היה מטמא בגדים, לת"ק משיצא לחומת ירושלים, **ולר"ש** משעת דחיתו לצוק.

פ"ו ה"ו

מא' אחר שילוח השעיר היה בא **לפר ושעיר הנשרפין** קרעו נתן האומרים במגס קעה והקטירים על המזבח ופי' בבבלי להקטירם לאחר זמן, כיון דהיה מקטיר יחד עם המוספים לאחר שקורא בתורה, והכנים לפר ושעיר במקלות ונטלו ד' בנ"א בב' מקלות והוציאו לבית השריפה חוץ לירושלים.

איכא דתני כמתנ' שריפת פר ושעיר אחר שילוח השעיר, ואח"כ קריאת הכה"ג ומסייע מקרא דכ' 'והמשלח את השעיר' וגו' ואח"כ כ' 'את פר החטאת ואת שעיר החטאת' ואמרו דאף איכא דתני קריאת הכה"ג אחר שילוח השעיר ס"ל דשרפו אחר הקריאה, אלא שלא היה הכה"ג עושה כן, והווי כאדם העולה מטטריא לציפורי ואף קודם שמגיע לציפורי אומר שהוא שם וכיון דאין הכה"ג שורף חשיב לקריאת התורה.

פרים הנשרפים כדיום הנשרפים חוץ לג' מחנות, וילה"ס בנטמאו האם גם שרפים חוץ לג' מחנות דאין בטומאתם לפוסלן מלהשריף חוץ לג' מחנות, אי"ד דנשרפים במקדש כדן אשר שנטמא, יש שאמרו דה"מ דילה"ס בנטמאו קודם זריקה, אבל אחר זריקה כבר היו במועדו ונתרעה הקרבן ופשיטא דדוחה את הטומאה, אבל קודם זריקה ילה"ס האם מהדרין לעשות בטורה, אבל אמרו דפר העדה של ציבור לא כ' 'במועדו', ור' מנא הק' מ"ט לא אמרו גם פר משיח דלא כ' ביה 'במועדו'.

השורף פר ושעיר מטמא בגדים, לת"ק משיצאו מחומת העזרה, **ולר"ש** משיצת האור ברובן.

ר"א ס"ל אליבא דת"ק דתליתא הדבר ברוב, ולפ"ז הסתפק **ביצא רוב האבר המשלים לרוב** האם מטמא בגדים פ"י דעיי' שיצא כל האבר יתא רובו בחוץ, וילה"ס האם חושב' לכל האבר בחוץ והוי כיצא כולו, והנה באופן שמיעוט האבר משלים לרוב הבמה, ודאי דחשיב יצא רובו ול"א שרי' מיעוט האבר בתר רובו של אבר דלא שבקי' רוב הבמה, אלא בעי ביצא מחצה על מחצה אבל אלי"א אל"ם רוב אבר כנגד רוב הבמה.

רחב"ב הסתפק **האם מטמא בגדים בפרים הנשרפים שיצאו וחזרו**, והנה פשיטא דרך חזרה אינו מטמא בגדים, ומבעי האם ביצאו וחזרו והתחילו לצאת האם מטמא בגדים אף שעדיל לא יצא ומשום דכבר יצא, **יש שהוכיחו** מדתנן דאין מטמא בגדים בלדי' דתנן שהיו נושאים את הנשרפים במוטות והאחרונים אינם מטמאים עד שיצאו, ומוכח דאין תנור חלוי כפר אלא בנברא, וכל שלא יצא אינו מטמא, **אבל אמרו** דשאני מתנ' דכ' 'והוציא' דבעי שיוציא כל המוציא אבל ככה"ג שכבר יצא דילמא אף בפנים והתחיל לצאת מטמא בגדים.

מב השוחט תורה בפנים ולחמה חוץ לחומה לא קדשו הלחם ואף שהקדיש מ"מ לא קדשו קדוה"ע עד שישחט הובת, לר' יוחנן חוץ לחומת ירושלים אבל לא חוץ לחומת העזרה כיון דעתיד לצאת לירושלים, ולר"ל חוץ לחומת העזרה אף דסופן לצאת מ"מ מקומן בעזרה, וכדאמר ר"ל בשר שלמים שיצא ואח"כ נכנס ונזרק עליו הדם פסול דנפסל משום יוצא, ואמרו דילה"ס **האם יש פסול יוצא בפר ושעיר הנשרפים**, והיינו לאביא דר"ל אבל לר"י כיון דסופן לצאת לא נפסלו ביוצא, ואמרו דלר"י ילה"ס כיון דירושלים אף שאינה מחיצה לקד"ק מ"מ היו מחיצה לקק"ל, אבל חוץ לירושלים אינה מחיצה כלל, אבל הק' דמ"מ סופן לצאת.

הנה פר ושעיר הנשרפים אינם מטמאים אדם וכלים דאין מטמאים במגע אלא המתעסקים בהם, אבל ליה"ס **האם פר ושעיר הנשרפים מטמאים** אונקלו ומשקין, בלא הכשר ובמקרא טומאה של שרץ דדלמא כיון דסופן לטמא טומאה חמורה מטמאין, פי' כיון דהמתעסקין נטמאין ממנה גם אדם וגם כלים, וה"ז יטמאו אונקלי ומשקין, ואילה"ל **דמערתה יטמאו מאמורים** ולא משכחת לה אימוריהם קרבים ע"ג המזבח, ד"ל דמבעי רק לאחר שפירשו אבל קודם אינם עומדים לשריפה, ואי"ל דיטמאו בשעה שפירשו דמירי בתוזין בכל כוחו, אי"נ אפי' לא פירשו והיו נמי חטאת שאינם נטמאים מנושאים דאי נטמאים לא מציונו מי חטאת כשרים, ואין **להוכיח מנבלת חטת עוף טהור** שטמא אונקלין בלא הכשר וטומאה מחמת דסופן לטמא טומאה חמורה לטמא בגדים שהם בבית הבליעה, כיון דשאני נבלת עוף טהור שאין לו מחיצה לירושלים אבל אימורים ופר ושעיר הנשרפים יש להם מחיצה, משא"כ נבלת עוף טהור דמטמאה בכל מקום, [אבל אין לדחות דאין לנבלת עוף טהור מחיצה כלל, והלא כלב הלובש בגדים אינו מטמא בגדים כשאוכל נבלת עוף טהור ונמצא דמקצת מחיצה יש להם במה שטמאים רק אדם ולא בהמה].

פיגול בפר ושעיר הנשרפים, חשיב לזורק דםם או להקטיר אימורים למחר פיגול, אבל שחט לשרוף למחר לא פיגול, דאי פיגול אלא באכילת אדם או מזבח, ולפי"ז אמרו למ"ד אם אין בשר אין זריקת דם או אבדו אימוריהם אין זורקין את הדם חמתה הבשר העומד לשריפה, כיון דלא היו בשר לפיגול וה"ז לזריקה.

אף זו ששרף מטמא בגדים דשריפה כשרה בזה, ואף הלילה כשר לשריפת פר ושעיר, דהוי ק"ו מאימורים הפסולים בזה וכשרים בלילה.

הנטמאים בשריפת פר ושעיר, כ' 'הושרוף אתם יכנס בגדיה, והיינו המסייע בשעת שריפה, אבל לא המצית את האש, ולא המסדר את המערכה, וכן המהפך בכזית מטמא בגדים.

העומד בירושלים ושוּרף בתוֹץ ע"י קורה, י"א דאינו מטמא כיון דאינו בכלל והוציא ושרף, אבל **בשם זוקיה** אמרו דמטמא דדרש' בשריפת הפרה 'וטמא עד הערב' וברכ' כ' ככנס בגדיו, אלא לרבות את השרוף מכל מקום ואפי' מסיע, וה"ו העומד בירושלים מטמא בגדים.

פ"ו ה"ו

מג ידעת הכה"ג שהגיע שעיר למדבר לפי שאינו מחליף בעבודה אחת עד שמגיע שעיר למדבר, ל**ת"ק** ע"י ידיכיות פי' אבנים גדולות שהיו מניפין עליהם בסודרין, ו**ר' יהודה** ס"ל דמשהגיע שעיר למדבר נעשה מצות, אי"פ שהיה מהלך עד הצוק יב' מיל ולכן כיון דג' מילין מירושלים עד בית חורון שמדבר, היו הולכים מיל ללחות עד סוכה הראשונה וחוזרין ממ' ושהיו מיל **על ישמעאל** אמר דהיה לשון של והווית קשור על פתחו של היכל, וכשהגיע למדבר הלשון היה מלבין כדכ' 'אם יהיו חטאיכם כשעל יליבני'.

בא לו

פ"ו ה"א

קריאת הכה"ג בפרשת היום, דכ' 'ויעש כאשר צוה ה' את משה' ומזה דלא כ' ויעש כן אהרן, ש"מ שעשה כאשר צוה, והיינו דקרא מה שצויה ה', **ולובש הכה"ג** בגדי לבן או איסטילית לבן משלו לפי שאין קריה"ת עבודה, אבל בגדי זהב אמרו בשם ר' **יוחנן** אין לובשים בתחילה בשיירי עבודות כקריה"ת ותפילה שאומר בבית החיצון, [אה.ה. ובטעם הדבר כיטאו הראשונים ר"פ בא לו כיון דשנינו בגדים בעי טבילה ואין טבילה אלא לעבודה חשובה, ובר"ח שם מנאר דדוקא בגדי לבן משום דשרי לחות מהם], ואמרו דא"ל דטעמא דאסור בגדי זהב משום שאין בגדי זהב בעבודה שבוזין חוץ דשחטיה יוכל לעבוד בבגדי זהב ולר' יסא יכול לקרוא אף בבגדי זהב כדמציונו בשחטיה, [אה.ה. שמא משום דס"ל דאף בגדי זהב נתנו להנאה א"ר שייירי עבודה כעבודה].

זמן קריה"ת דכה"ג ושריפת פר ושעיר שוים ודרך בחוקה ביניהם ולכן הרואה זה אינו רואה את זה וזראית עבודה מצוה היא משום דברוב עם הדרת מלך, וקמ"ל דאינו מעביר מצוה כיון דאינו עוסק בזה.

הבאת הס"ת לקריאה בו, חזן הכנסת נוטל ס"ת ונותן לראש הכנסת וראש הכנסת נותן לסגן וסגן לכה"ג. בכל מקום הולכין אחר התורה, ואף דבעלמא מוליכין אל ס"ת ולא את הס"ת, י"ל דשאני אנשים גדולים שהתורה מתעלה בהם, והא דבבבלי מביאים ס"ת לריש גולתא אף שלא היו כ"כ גדולים, י"ל דעשו להם כפי שנהגו לאבותיהם.

במה קורין והאם מדלגין בתורה ובנביא, כה"ג עומד ומקבל וקורא אחרי מות, ואך בעשור וגולל ומניח בחיקו ואומר יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן וכד' לא להוציא לעז על הס"ת בעשור שבחומש במדבר לקרא לע"פ, ומבשר כ' ברכות.

מדלגין בנביא מפרשה לפרשה ואין מדלגין בתורה וכן לא מנביא לנביא, מלבד נביא של תרי עשר דמדלגין, ואי"ל משום גלילת ס"ת ואיכא מרחא דציבורא, אבל נביא אינה חובה, כיון דאף פרשה קטנה אין מדלגין, אלא כדי שישמיעו ישראל את התורה על הסדר, והא דהכה"ג היה מדלג שאני הכא דהיה סידורו של יום, והוא דהלא בכל מקום אין קורין בע"פ דברים שבכתב, מ"מ הכא כיון דהוי סידורו של יום שרי והוי תכפילה המוספים.

כשצריך לקרוא בב' עניינים, ר' יוסה הורה לגלול אחורי הפרכת שלא יהא ניכר שהציבור ממתין בשבילו, ואם יש ב' ס"ת יקרא בב' הספרים.

מג ח' ברכות שהכה"ג מברך אחר קריה"ת, **על התורה**, הבורר בתורה, **על העבודה** שאותו נירא ונעבוד, **על ההודאה** הטוב לך להודות, **על מחילת העון** מוחל עונות עומם ישראל ברחמים, **על המקדש**, מתפלל על המקדש וחזתם הבורר במקדש, ולר' אידי השוכן בציון, **על ישראל** חזתם הבורר בישראל, **על הכהנים** חזתם הבורר בכהנים, **על שאר תפילה** תחינה ובקשה שעמך ישראל צריכים להוושע בא"י שומע תפילה.

פ"ו ה"ב

שחיטת איל העם, כה"ג שקרא בבגדי בוץ טעון קידור"ו ופושט וטובל ולובש בגדי זהב אבל אם לובש בגדי עצמו אי"צ קידור"ו תחילה לפי שכבר קידור"ו בפשיטה, [אה.ה. וצ"ב מ"ש קידור"ו ראשון בתחילת היום דמקדש יור"ע על פשיטת בגדי עצמו], ושוחט את אילו ואיל העם לחובת היום.

שחיטת המוספים, לר"א ז' כבשים עם אילו ואיל העם, ומקדים לאילו ואיל העם דס"ל כב"ש דמקדוש קודם לתדירי ופליגי על ב"ה דאמרו דברכת הין קודמת לברכת היום, ועי"ע בירי בברכות, ופר ושעיר קרבים עם תמיד של שחר ויש לעי' למה מקדים לפר ושעיר.

לחמכם כל המוספים ז' כבשים פר העולה ושעיר הענשה בחוץ קרבים עם תמיד של בין הערבים.

לר"ע איכא דתני בדעת ר"ע, פר והאיל ואילו ואיל העם וז' כבשים עם תמיד של שחר ומשמע דס"ל לירי דהיו ב' אילים [אה.ה. ויש לעי' האם גם לר"א ס"ל לירי דהיה עוד איל], ושעיר הענשה בחוץ קרב עם של בין הערבים [אה.ה. צ"ע לשון 'והשאר'] דיש לסמוך חטאת לחטאת ועולה לעולה ושאר קרבנות הוו עולה, **ואיכא דתני** בדעת ר"ע פר ואילו ז' כבשים עם תמיד של שחר, והשאר אילו ואיל העם ושעיר עם של בין הערבים, וטעם החלוקה שאינם קרבים עם תמיד של שחר, י"ל באילו ואיל העם, דכ' 'ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם' והיינו אילו ואיל העם אחר עבודות היום, ובשעיר י"ל דכ' 'ושעיר אחד חטאת מלמד חטאת הכופרים' ונמצא דפר ושעיר הנשרפין קדמו לו [וה"ה דאפש"ל דסמך חטאת לחטאת].

אילה"ק לאיכא דתני בר"ע משום חלוקה דאי משום סדר המקראות תק' דכ' אחר שילוח השעיר 'ובא' וגו' והיינו מקריה"ת ובא להוציא כף ומחתה, ואח"כ כ' 'ויצא ועשה את עולתו ועולת העם' וגו', והלא לכו"ע' הוצאת כף ומחתה אחר תמיד של בין הערבים, אך י"ל דכל הפרשה אמורה על הסדר חוץ מזה כיון דאין דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים, וכן למד ר"א דאיירי מקריה"ת ודרש דכ' 'ובא וגו' ופשט' וכ' 'אשר לבש' ללמד שיש עבודה ביניהם, וי"מ דהכל נאמר על הסדר, כיון דר"בא' לאו מקריה"ת אלא מן השאר וכן ובה לקידוש האחרון, וידעי' קידור"ו לא לפשיטה אחרונה מייתור 'ופשט' ואשר לבש' להקיש פשיטה ללבישה דבעי קידור"ו.

סוף עבודות הכה"ג ביו"כ, קידור"ו ופשט וירד וטבל עלה ונטספג והביאו בגדי לבן ולבש וקידור"ו, ונכנס להוציא את הכף ואת המחתה והטעם דהיה מפסיק בין תמיד של בין הערבים לקטורת לפי דמגזיר דכה"ג טובל ה' טבילות ומקדש י' קידושין, קידור"ו ופשט וכו' ולבש בגדי זהב, ונכנס להקטיר קטורת והטיב את הנהות, וקידור"ו וירד וטבל וכו' ולבש בגדי עצמו, ומולוין אותו עד ביתו ויז"ט היה עושה לכל אוהביו שיצא בשלום.

מה הטעם שכה"ג עובד ביו"כ בבגדי לבן, דבעי שירות של מטה דכ' 'בד קדש ילבש' דומיא דשירות של מעלה דכ' 'ואיש אחד בתוכם לבוש בדים' [אה.ה. ועי' ע"ד עז' דהלן בטעם שאינו משמש בבגדי זהב לפני ולפנים].

פ"ו ה"ד

בגדי כה"ג וכהן הדיוט, כהן הדיוט משמש בד' בגדים תנתג מכנסיים מצנפת ואבנט, ומוסיף כה"ג חושן אפוד משי ואיץ, והטעם שהיה משמש בח' בגדים, כנגד מילה שהיא ביום השמיני לפי 'בריתא היתת אחת'.

אין כה"ג משמש בבגדי זהב לפני ולפנים, י"מ מפני הגאווה דכ' 'אל תתהדר לפני מלך', וי"מ משום שאין קטיגור נעשה סניגור לפי שעשו ב"י מהובב 'אלהי זהב'.

מה היו עושים עם בגדי כה"ג, **לחני** ר"ח היו גוזזין בגדי כה"ג ומרקיבין ולא היו כשרים ליו"כ הבא, דכ' 'לובשים' נטריקון ובלו שם, לר' דוסא היו כשרים לכה"ד, **אבל רבי** השיב דהלא הם בגדי כה"ג ואין מורדין מן מוקדשתן, ועוד דבעי בגדי כה"ד שיש כלאים כדס"ל לרבי ללהן.

אבנט כה"ג וכה"ד, באבנט כה"ג לכו"ע ביו"כ של בוץ ושל שאר השנה של כלאים דכ' 'זאת האבנט שש' היינו פשתן, 'ותכלת' היינו צמר, **ואבנט כה"ד** לרבי של כלאים דכ' 'נעשית לאהרן ולבניו ככה' וגו', **ולראב"ש** אין אבנט, כיון דהיוט כלאים ואם דכ' 'ככה' י"ל אהרן בראוי לו לבניו בראוי להם.

על כפרו בגדי כהונה, כשם שהקרישנו מכפרים ה"ז בגדי כהונה, כתנא, י"א על לובשי כלאים, וי"א על שופכי דמים דכ' 'ויטבלו את הכתנת בדם', **מכנסיים** על גילוי עריות דכ' 'נעשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה', **מצנפת** על גסי רוח דכ' 'וישם את המצנפת על ראשו', **אבנט**, י"א על הגגנים שמעקים במעשיהם, וי"א על העוקמנים בדברים, ומשום

שהאבטס הייה מסובב ומעקם סביב הכהן, והייה לב' אמה, **חושן** על מטי הדוד כד' 'ועשית חשן משפט', **אָפּוּד** על ע"ז כד' 'ואין אפוד ותרפים' **מעיל** על לה"ר כפי שיתבאר להלן, **צִיץ** י"א על עזי פנים כד' 'והייה על מצחו תמיד' וכ' 'ומצח אשה זונה', וי"א על הגודפנים כד' 'ותטבע האבן במצחו' של גלית הפלשתית, שהייה מגדף.

כפרת רוצח במזיד ובשוגג, ב' דברים שלא הייה להם כפרה אלא בכה"פ, והיינו האומר לה"ר כד' 'ונשמע קולו', והאומר בנפש בשגגה וישב עד מות הכה"ג, והא דילפי' 'כפרה' 'כפרה' דפר בפנים מכפר על שופכי דמים כבחוח, אי"ל דהיינו במזיד והנ"ל בשוגג, דהא דעגלה ערופה מכפרת בין בשוגג ובין במזיד ולכא"ה ה"ן בן הבקר, אלא י"ל דכשידוע מי ההורג מות הכה"ג מכפר.

מו אורים ותומים, כה"ג נשאל לאורים ותומים ב'ת' **בגדים**, ואין נשאלין להדיוט, אלא למלך ולבית דין ולמי שצורך הציבור בו כגון משוח מלחמה, **ונקראים כן** אורים ושמואים ל'ישאל דלל, ותומים שגון מתמימים משרים לישראל את הדרך בשעה שישראל תמימים, יש שאמרו כדמצנינו שכיבו להם בשעה שלא היו כן בגבע בנימין שא"ל לעלות למלחמה כגן בני בנימין ונפלו מהם, ומשום שלא מיוח בפסל מיכה, אבל לר"י ח"ו לא כיזב להם אלא שבתחילה לא אמר 'ותתני', ובשניה ששאל האם להוסיף ולצאת השיב 'ונתתני'.

אין שואלים ב' שאלות כאחת ואם נשאל איכא דתני דמשיב רק על הא', מהא דדוד הייה צריך לשאול 'הירד שאול', ואם ירד 'היסגרנוי בעלי קעילה בידו' והשיב רק שירד, ואיכא דתני משיב רק על הב', מהא דדוד שאל את תחילת היסגרוננו וגו' ואח"כ הירד שאול, ואיכא דתני שאינו משיב כלל, כדכ' 'ושאל דוד ב' שאלות טעפוש דוד עמלק על צלקה, 'וישאל דוד בה' וגו' ארדף אחרי הגדוד, והאשגיגנו', והוצרך לבקש רחמים שיענו לו כדמצינו שביקש רחמים והשגיב ו' יתר ממה ששאל 'רדף כי השג תשיג והצל תציל'.

תשובת האורים ותומים, י"א דהקול הייה נשמע כדכ' 'וישמע את הקול', וי"א דהייה הכתב בולט, והא דאין חית"ת צדי"י וקו"ף י"ל דהייה כ' גמ אברהם צחק ויעקב, והא דלא כ' טי"ת י"ל דהייה חקוק 'כל אלה שבטי ישראל'.

יום הכיפורים

פ"ח הא"א

יום הכיפורים אסור באכילה שתיה רחיצה סיכה נעילת הסנדל ותשמיש המיטה, ואף דחיב כרת אמרו בלשון איסור, לפחות מכשיעור.

עיניו ביו"כ, כ' 'תענו את נפשותיכם', ואי"ל דיתענה ע"י שישב בחמה, כיון דכ' 'כל מלאכה לא תעשו' דומיא דמקום אחר והיינו מלאכה שחייבים עליה כרת, ה"נ עיניו שחייבים עליו כרת, כפיגול ונותר, ומדכ' 'תענו את נפשותיכם' ילפי' לרבות טבילים שהן במיתיה, ואף את הגבילה שאינה במיתיה, ואף את החולין שאינם ב"ת, ואף את התרומה ומעשר שהם בעמוד ואוכל, ואף את הנותר דאי אינו אוכל עובר עליו, אא"י ילפי' עיניו באכילה ושתיה 'תענו את נפשותיכם' דבר שהוא ענינו שיכול להביא לאיבוד נפש, **ובשם** ר"י אמרו דילפי' 'תענו' מ'זיענך ויריעיבך'.

ו' עיניים כנגד ו' עיניים דכ' בפרשה, והיינו ב' באחרי מות וג' באמור, ואף 'ועיניהם' דבקרבתן מוסף בפרשת פנחס.

רחיצה, הנה בת"צ רוחץ פניו ידיו ורגליו, ובת"ב רוחץ ידיו ומעביר על פניו, וביר"י רוחץ ידיו ומעביר על מפה מעבירה על פניו, ר"י יונה הניח סמרטוט תחת הכד ללחלחו, וילחץ"ה מדתניא דאין בין יו"כ לת"ב אלא איסור מלאכה בלבד.

הייה הולך אצל רבו או בנות, ועובר ביים או בנהר אינו חושש, נטנפו רגליו מטבילין במים ואינו חושש, וכן הורה ר' בא.

הבא בדרך, הבא בדרך ורגליו קיהות עליו מותר להרחיצם במים, וכן אבל ומנודה המהלכין בדרך מותרים בנעילת הסנדל, וכשיבואו לעיר יחלצו, וכן בט"ב ובת"צ.

סיכה ביו"כ אפי' סיכה שאינה של תענוג אסורה, ובת"ב מותר רק שאינה של תענוג, ובשבת מותר אפי' של תענוג.

לענין מה סיכה כשתיה, שוה סיכה לשתיה בתרומה, לאיסור זרות ולתשלומין להוסיף חומש, דכ' בירודי מעשר 'ולא נתתי ממנו למת' והלא ארון ותכריכין אפי' לחי אסור, אבל היינו סיכה, אבל לענוש אין סיכה כשתיה דסיכה אינה אלא עשה וכן ביו"כ, והא דתניא באיסור זרות 'ולא יחללו' להביא את הסך ואת השותה, יש שאמרו דל"ג סך, אבל הק' דאי אתיאי לשתיה הלא היא בכלל אכילה, ובהכרח צ"ל דלא אתי לשתיה, דאל"ה אכילה ושתייה לא יצטרפו בתרומה.

מו נעילת הסנדל, כל האסורים בנעילת הסנדל, מותרים בדרך עד שבאים לכרך וכן אבל ומנודה. **אנפילאות**, איכא דתני שרי והיינו של בגד, ואיכא דתני אסור והיינו של עור, ר' יצחק בר נחמן הגיע לריב"ל ויצא אליו אליו ריב"ל בסוליסה נעל עור ללא עקב, ואמר לפי שהוא איסטנים, וכן אמר ריב"ל לר"ש בר נחמן, וכשיצא ר' סמאי בסוליסה אמרו דריב"ל עשה כן לפי שהייה איסטנים אבל שאר אדם אסורים.

תשמיש המיטה י"א דאין בע"ק טובלים בצנעה ביו"כ, ולפי"ז הא דנאסר וגם תשמיש המיטה וגם רחיצה והלא לא יוכל לטבול בקריו, י"ל במקום שא"י טובלים, א"ל קודם שהתקין עזרא טבילה לבע"ק.

טבילת עזרא, י"א אפי' ראה עצמו בחלום כשהוא ניאות מאשה, וי"א אפי' מדבר אחר, וי"א רק מתשה"מ והא דתניא בע"ק טובלין בצנעה, ומאיךד תשה"מ אסור ביו"כ, י"ל בשימש מבעוד יום ושכח ולא טבל, אבל ילה"ק דראו את ר' יוסי בן חלפתא טובל בצנעה וא"א לומר דאותו גוף קדוש איירי בשוכח.

המלך והכלה, לר"א ירחצו פניהם מלך דכ' 'מלך ביופיו תחזינה עיניך' ואי"ז לתענוג, והכלה מפני איבה, **וחכמים** אוסרים.

נעילת סנדל לחיה יולדת, **ר"א** מתיר משום צינה, **וחכמים** אוסרים.

פ"ח

שיעור אכילה ושתייה לחיוב, אכילה בכותבת הגסה וגרעינתה, ומהא דלא אמרו וחללה, ש"מ דצריך למעך החלל שבין החמרה לגרעין.

משקין לתנא דמתני' בכמלאו לוגמיו כדי שישלכ לצד א' ונראה מלא לוגמיו בריחו, והא דתני מלוא לוגמיו, י"ל דהיינו שמסלקו לצד אחד, ולב"ש ברביעית שהייה יותר ממלוא לוגמיו, והא דלא תני בקולי ב"ש דהלא אין מתחייב אא"כ שחה ברביעית, משום מלוא לגומיות של בן אבטיח שחמוציק יותר מרביעית.

ציורף לחיוב, כל האוכלין מצטרפין ככותבת, וכל המשקין מצטרפין למלוא לוגמיו, אבל אוכלין ומשקין אין מצטרפין.

פ"ח

אלא ושתה בהעלם אחד חייב אחת, דאכילה בכלל שתיה, ואין שתיה בכלל אכילה, והטעם משום **דשתיה בכלל אכילה** אי"ל מדכ' 'כל נפש מכם לא תאכל דם' דהנה לכא"ו אין לפרש דאיירי בדם שקרש כיון דתניא דאינו לא אוכל ולא משקה אלא ע"כ בדם כמות שהוא וקרינן ליה אכילה אא"ל כן לפי דתני המחה חתיך את החבל וגמענו, הקפה הקריש את הדם ואכלו

הרי זה חייב וש"מ דדם קרוש חשיב אוכל וא"כ בהא נמי כ' לא תאכל דם', **ואכילה** דתניא כחל לא אוכל ולא משקה י"ל דאינו אוכל לטמא טומאת אוכלין, ואינו משקה לטמא טומאת משקין כיון שקרש'.

מח אין להוכיח דשתיה בכלל אכילה מדכ' 'ונתת הכסף בכל אשר תאוו נפשך' וכ' ה"ם יין ושכר, דלכא"ו אין לפרש בנז"ט כיון דנז"ט לפגם, אבל מ"מ י"ל בנז"ט וכגון באורזייה וגמוזוייזייה דטעם היין שכן אצלים וול"ה הטפל לאכילה כאכילה.

יש שהוכיחו ממתני' דשבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת ואי נימא דשתיה לאו בכלל אכילה הייה לו להתחייב שתיים ואין לדחות מדתני סיפא שבועה שלא אוכל ולא אשתה ואכל ושתה חייב שתיים ולכא"ו אי נוימא דשתיה בכלל אכילה בהתחייב אחד, כיון דהלא אם הייה לו ב' כרחות ואמר שלא אוכל אלא וחזר ואמר שלא אוכל את השניה ודאי דחייב שתיים.

יש שהוכיחו דשתיה בכלל אכילה משבועה שלא אוכל ואכל אוכלים שאינם ראויים לאכילה ושתה משקין שאינם ראויים לשתיה פטור ומשמע דאם שחה משקין הראויים לשתיה חייב אע"י שנדבש רק שלא אוכל וע"כ משום דשתיה בכלל אכילה, אך אמרו דה"מ במתני' דידן דתני שנשבע רק שלא אוכל, אבל לרבי איירי בנשבע שלא אוכל ושלא אשתה ולכך א"ש הא דחייב אם שחה משקין הראויין לשתיה, [וגם למ"ד דסגי באכילה לבד ש"מ האומר שלא אשתה ואכל דאי פטור לפי **דאין אכילה בכלל שתיה** אלא רק שתיה בכלל אכילה].

יש שהוכיחו דשתיה בכלל אכילה מהא דתני' אכל ושתה בהעלם אחד ביו"א או זו וטמא בתרומה אינו חייב אלא אחת ומשום דשתיה בכלל אכילה.

יש שהוכיחו דשתיה בכלל אכילה מדכ' 'לא אכלתי באוני ממנו' ששאר לאוכל מעשר באנינות, ובודאי דגם לא שחה וע"כ משום דשתיה בכלל אכילה.

יש שהוכיחו דשתיה בכלל אכילה מדכ' 'לא תוכל לאכול בשערך מעשר דגנך תירושך ויצחקך' ותירושך זה היין וקרי' ביה אכילה ע"כ דרשה במהא דאכילה.

'ויצחקך' זו **סיכה**, י"א דא"י דרשה גמורה כיון דהלא אין לוקין על סיכה חוץ לחומה אלא הוי אסמכתא [ומ"מ איכא איסור עשה דקלמן], וכן אמר ריב"ח אלא על אכילה ושתייה בלבד, ועוד ראייה דאי"ז דרשה גמורה דתני בשבת אף סיכה שאינה של תענוג מותרת ואף דסך לרפואה מ"מ שרי דומיא דסיכה של תענוג, **וביר"כ** אף סיכה שאינה של תענוג אסורה דסיכה היא א' מחמשה עניינים, **ובת"ב ובת"צ** סיכה של תענוג אסורה ושאינה של תענוג מותרת, ותני דשוה סיכה לשתיה לאיסור ותשלומים חומש בתרומה, אבל לא לענוש וע"כ דאינה דרשה גמורה, וכן ביר"כ נאמר לאיסור רק לאיסור ולא לענוש, ולפי"ז הא דדרשי' 'לא יחללו' להביא את הסך ואת השותה ומשמע דסיכה אסורה דית' צ"ל דלא גרסי' בה 'סך' [ניתבאר לקמן דאי"א לומר כן], [אמנם אף דאינה דרשה גמורה מ"מ איכא עשה מדכ' 'לא נתתי ממנו למת' בגי ירודי מעשר וע"כ דלא איירי בארון ותכריכין כיון דהוא אסור לחי כ"ש דאסור אלא מתא איירי בסיכה אחרתהא למת ומותרת דחיי וש"מ דסיכה כשתיה ומינה ילפי' לאיסור דאו' בתרומה ויר"כ].

וי"א דסך לוקה כיון דע"כ 'לא יחללו' לא אתי לרבות את השותה כיון דשתיה בכלל אכילה, ובהכרח דאתי לרבות את הסך דאי"ל דאיכא עוד איסור לשתיה כיון דהלא אין אכל ושתה לוקה אחת, ואי ילפי' 'לא יחללו' לשתיה מקרא אחרינא כיצד מצטרף לאכילה, ומ"ט אלא לוקה שתיים.

מט אזהרה וענוש לעינוי ומלאכה ביו"כ, אזהרה **למלאכה** דכ' 'כל מלאכה לא תעשו', **ענוש למלאכה** דכ' 'והאבדתי את הנפש ההיא', **אזהרה לעינוי** דכ' 'כי כל הנפש אשר לא תעונה', **וענוש לעינוי** מדכ' 'ונכתרה הנפש ההיא', **ואל** שמענו אזהרה וענוש **למלאכה** ועינוי בלילה ובבגלי ילפי' למלאכה מדכ' ה' פעמים איסור מלאכה, וחד ללילה, וביר' יליף לה להלן, עוד אמרו דלא כ'

אזהרה לעיניו, ואמר ר"ל דהלא א"א לכתוב לא תעונה, דמשמע שצריך לאכול, ואי לא תאכל הלא כל האכילות בשתורה כיות וביו"כ כותבת, ואי' השמר פן ולא תעונה' הלא הוי תלת ובבבלי מבואר דהוי תרתי דלא תעונה אינו לא, אמנם היה אפשר לומר 'השמר בעיניו', וכעין דכ' 'השמר בנגע הצרעת', אלא פי' אזהרה לעיניו כיון דל"צ עונש למלאכה, דאם נענש על עיניו ודאי גם על מלאכה, וכיון דבמלאכה יש אזהרה ה"נ אם אינו ענין של עונש דמלאכה ילפי' דיש בה אזהרה והנה עונש דעיניו אינו מופנה ואין להוכיח דילפי' גז"ש שאינה מופנה מצד א' כיון דאתאי כר"ע דילפי' גז"ש אפי' אינו מופנה כלל, ולתניא ר' יוחנן דלפי' בעצם היום הזה במלאכה, מצעם היום הזה בעיניו דאף עיניו קיים ביום ובבילה ויש עונש ואזהרה, ובר' ישמעאל דבעי מופנה ילפי' היקש מ'הויה' לכס לחוקת עולם בחודש בשביעי', דעיניו כמלאכה שחיביים עליה כרת [ג.ה.] והא דר"י לא יליף כראב"י, שטא משום דלא קיבל לגז"ש זו].

מלקות ושתלומין בחומץ תרומה, הנה ר' אבהו אמר בשם ר' יוחנן דתנא כלאי הכרם והכוסס חטיי תרומה לוקה דקורה שאולכים כן, וכן המגמגע חומץ תרומה לוקה דקורה ששותים כן, וילה"ק דר' יוחנן הוי דלא חכמים דהנה תני המגמגע חומץ תרומה או הכוסס חטיי תרומה, לת"ק משלם קרן משום גזל ואינו משלם חומש לד"ח אוכל תרומה, ולרבי א' משלם חומש דהוי דרך אכילה, ולכא' תק' דר' יוחנן דלא כת"ק, אבל י"ל דמודים חכמים לרבי במגמגע חומץ אחר טיבולו לפי שהוא מיישב את הנפש והוי דרך שתיה.

אכל אוכלין ומשקין שאינם ראויין, או אכל ציר או מוריים, פטור.

תינוקות אין מענין אותן דאין חייבין למנוע מהם מאכל, אבל מחנכין אותן קודם שנה ושתיים בשביל שיהיו רגילין במצוה, לרב חונה דמחנכין לשעות קודם שנה בחלה, וקודם שנתיים בבטיא, ולר' יוחנן מחנכין קודם שנתיים ושנתיים כבן ש' לנקבה וי' לזכר, ובשנה ושנתיים משלימים.

פ"ח ה"ד

עוברי הרעה העובר מריח ריח התבשיל ומתאוה לו מאכילין אותה עד שתשוב נפשה דלא אינה אוכלת מסוכנים הם, י"מ דביר"י מתחילתו מאכילין מהירוסים, ואם לא נחה נותנים מגופו של איסור וי"מ דלא קאי איי"כ אלא בדבר איסור.

מעשה בב' עוברות שריחן, שבאו לפני ר"ט ושלח תלמידים לומר שעתיה יו"כ, בראשונה כשפסק העובר קראו עליו 'מבטן אמי אלי אתה', ובשניה כשלא פסק קראו עליו 'זור רשעים מרחם תעו מבטן דברי בוב'.

חולה מאכילין אותו ע"פ בקיאין ורפאים הממומים, ובבבלי דייק ע"פ שנים, ובגן שיש ג' שאומרים שלא יאכל וכו' אומרים שיאכל, ואולי בתר תורה, ואם אין שם בקיאין מאכילין אותו ע"פ עצמו עד שיאמר ד.

חולה אומר שיכול להתענות ורופא אומר אינו יכול, שומעין לרופא דאמר' שאחזה ששות את החולה, ואפיכא' שומעין לחולה דלב יודע מרת נפשו, **חולה** **אומר יכול ורופא אומר איני יודע**, הוי ספק נפשות ודוחין את השבת.

פ"ח ה"ה

ג' מי שאחזו בולמוס חולי מחמת רעבון ועיניו כחות והוא מסוכן למות, מאכילין אותו אפי' דברים טמאים עד שיאורו עיניו, ואף כשיש מאכל חולין מותר להאכיל דבילה וצימקון של תרומה שהם מתוקין ביותר כדכ' במעשה דעקל' 'ומצאנו איש מצרי יתנו לו מים ולחם' ואח"כ 'יתנו לו פלח דבלה ושני צימקים', עוד מצינו שאכל איסור **ידו** אכל ברעבון כד' עשרונות של לחם הפנים משום סנהר, ר' יוחנן אכל ממה שלפניו וקרא עליו 'הוכמזה תחיה בעליה' ובבבלי פי' שאכל מתאנה מהמורח תחילה שהיא מתוקה, ולכן קרא עליו כן.

הקל הקל תחילה, **נבילה** ו**תרומה**, יאכל תרומה והיינו כמ"ד בפ"ג דמאי' מאליהן קבלו את המעשרות דאל"ה הלא נבילה באיסור ל"ת ותרומה באיסור מיתה, **טבל ושביעית** לאחר הביעור יאכל שביעית, **חלה** וערלה ספק.

כלב שוטה, **סימניו**, פיו פתוח, רירו יורד, אוזניו סרוחות, זנבו נתון בין ב' ירכותיו, מהלך לצדדין והכלבים נובחין בו, וי"א אף נובח ואין קולו נשמע, **ובא לו חולי** זו, י"א ע"י רוח רעה, וי"א מאשה שדבקה כשפים בה, **ומי שנשכו**, לת"ק אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו אף שנוהגין כן הרופאים מ"מ אי"ז רפואה גמורה **ר' מתיא בן חרש** מתיר, [ר' יהודה הנשיא האכיל את גרמני' עבדו מחצר שנסכו כבד כשנשכו כלב שוטה ולא נתרפא, **איא יאמר** אדם שנשכו כלב שוטה וחי, שעקצו וחוזרו בו וחי, שבעטתו פרדה לבנה וחי.

החושש בגרונו וסופו להגיע לבני מעיים, התיר ר' מתיא בן חרש להטיל בתוכו סם בשבת מפני **דספק נפשות דוחה את השבת** י"א דכ' 'אך את שבתתי תשמרו', אך מיעוט דפעמים מחללין, **וי"א** דהוא סברא דאמרה תורה חלל עליו שבת אחת, והוא משמר שבתות הרבה.

מי שנפלה עליו מפולת וספק אם הוא שם וספק אם הוא חי וספק נכרי או ישראל מפקחין עליו, י"א עד חוטמו, **וינא** עד טבורו כשהיה רכון, ואם מצאו חי מפקחין עליו, ואם לאו יניחורו. **מבוי שכולו עכו"ם** וישראל א' דר בתוכו ונפלו בו **מפולת**, מפקחין עליו בשביל הישראל.

הוריו להציל משובח, **והנשא** מגונה שהיה לו לדרוש דבר זה ברבים, **והנשא** הוריו' שופך דמים.

במי עושין דבר של סכנה אין עושין בעכו"ם וקטן, אלא בגדול וישראל.

מעשה בשיחין שנפלה דליקה בחצרו של **ר"י בן ספאי** וירדו אנשי השלטון לכבותה, ולא הניח להם, דאמר הניחו לגבאי שיגבה חובו, ומיד קשר עליו ענן וכיבהו, ובמו"ש שלח להם ר"י בן ספאי סלע לכל אחד, ולאיפרסו ג' דינר, ואמרו חכמים דלא היה צריך לעשות כן פי' למחות בהם.

חד נפתי מוכר נפט, שהיה אוצרו סמוך לאוצר של ר' יונה, וכשנפלה שם דליקה בא לכבותה, ולא הניחו ר' יונה, וכשאמר לו הנפתי שיקבל את האחריות על כן, הסכים וככתה האש.

ר' יודן דכפר אימי פרס טליתו על גדישו וברחה האש.

פ"ח ה"ו

טומאת ואשם ודאי כגון אשם גזילות ומעילות מכפרין ומטמאן איכא תשובה, אדל"ה לא היה מביא קרבן, אבל אשם תלוי הבא על שגגת ספק אינו מכפר, אלא תולה להגן מהיסורין עד שיוודע חטאתו ויביא חטאת.

מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה. **התשובה** מכפרת על עבירות קלות עשה ול"ת, **ועל החמורות** הוא תולה עד שיבוא יו"כ ויכפר.

תגן כרייתות על טומאת מקדש וקדשיו שעיר הנעשה בפנים ויו"כ מכפר, ושאר עבירות קלות וחמורות זדונות ושגגות הודע ועל לא הודע עשה ול"ת כרייתות ומיתה ביו"ד שגגות המשתתל מכפר, ל"פ כ"ל במגותי דקלות היינו עשה ול"ת וחמורות היינו כרייתות ומיתה ביו"ד, אלא דהפסיקו לומר בין שוגג ובין מיד ובין נודע ובין לא נודע, והיינו נודע שהוא חייב אשם תלוי, דחטאת ודאי יו"כ מכפר.

תגן כרייתות על לא כרייתות אלו חייבין על זדון כרת ועל שגגתן חטאת ועל לא הודע שלהם אשם תלוי, ואף דכבר עבר יו"כ, תי' ר"ש בשם ר' לוי במדור בי"ב, ומהא דלא תי' דאיירי בנודע לו אחר יו"כ, ש"מ דיו"כ מכפר אפי' לא נודע.

כפרת יו"כ על עשה ול"ת, יו"כ מכפר על עשה אפי' לא עשה תשובה, ועל ל"ת רק בעשה תשובה.

פ"ח ה"ז

נא באיזה אופן יו"כ מכפר, האומר אחטא ואשוב **אחטא ואשוב**, אין מספיקין בידו לעשות תשובה, האומר אחטא ויו"כ מכפר, אין יו"כ מכפר.

אינו מאמין בכפרה, **בעולה** האומר שאינה מכפרת, או שאינה מכפרת עליו, מכפרת, אבל שאינו רוצה בכפרתה, אין עולה מכפרת ע"כ, אבל בי"כ האומר אין יו"כ מכפר ואין שאינו רוצה בכפרה מכפר הוא, דאין אדם אומר למלך שאינו מלך ופליג על ר"ל לעיל ה"ו. **העולה מכפרת** על הרורו הלב דכ' 'העלה על רוחכם היו לא תהיה', וכן אמר איוב 'השכים בבוקר והעלה עולת מספר כולם' וכו' תם כ' אולי חטאו בני וברכו אלקים בלבבם'.

רבי אמר דכל העבירות יו"כ מכפר חוץ מפורק קול ומיפר ברית ומגלה פנים בתורה, שאם עוץ תשובה מתכפר לו ואם לאו אינו מתכפר לו, יש שהק' וכי לרבי יו"כ מכפר ללא תשובה, **וי"ג** בד' רבי דמיתה מכפרת בלא תשובה חוץ מהגן ג' דבעי תשובה, אבל אין יו"כ מכפר ללא תשובה, והא דתגן דיום המיתה כיום התשובה פי' דמיתה מכפרת כתשובה, היינו כרבי, והא דתגן במגותי' מיתה ויו"כ מכפרים עם תשובה דלא כרבי.

ראב"ע אמר דהא דר' ישמעאל דרש **ד' חילוקי כפרה** היינו ג' כיון ודבולס בעי תשובה, והיינו עבר על עשה ושב מיד, תשובה מכפרת כדכ' 'שובו בנים שובבים' משמע בתשובה לבד, העובר על ל"ת ושב מיד תשובה תולה ויו"כ מכפר, כדכ' 'כי ביום הזה יכפר עליכם', העובר לכריתות ומיתות ביו"ד במזיד תשובה ויו"כ מכפרין מחצה, ויסורין ויפיוס ימות השנה מחצה כדכ' 'ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם', ומי שנתחלל ש"ש על ידו אין כח בתשובה לתלות ולא ביו"כ לכפר ביוסורין למרק אלא תשובה ויו"כ מכפרין שליש, ויסורין שליש, ומיתה ממרקת ביוסורין, כדכ' 'אם יכפר העון הזה לכם עד תמתן'. **לחכמים** שעיר המשתלח מכפר על הכל, ואם אין, שעיר היום מכפר ומשמע אפי' עבירות שבן אדם לחברו.

כיצד יו"כ מכפר, **לר"ז** מיד בבניסוחו, **ולר"ח** בסופו, ונ"מ במת באמצע.

האם יש לחיובין כר"ח, הנה תניא דיש מעלה ביו"כ שאין בשעיר, שיו"כ מכפר בלא שעיר ואין שעיר מכפר ביו"כ, וחומר בשעיר שמכפר מיד ויו"כ משתחשך ולכא' היינו כר"ח, אבל תי' כגון שברח השעיר והיה ברעתו להביא שעיר אחר ולא מצא, דכל שיש שעיר, השעיר מכפר ולא יו"כ, אבל הק' וכי אין הקב"ה רואה את הנוגד שלש ימצאו, ומ"ט לא נתכפר להם מיד.

נב ראב"ע אמר **דעבירות שבין אדם למקום** יו"כ מכפר, **ועבירות שבין אדם לחברו** אין יו"כ מכפר עד שירצה את חברו דכ' 'מכל טמאתיכם לפני ה' תטהרו' דוקא לפני ה', ולכן ירצה את חברו ואם אין חברו מקבלו, יביא אנשים ויפייסו בפניהם, כדכ' 'ישר על אנשים' פי' יעשה שורה של אנשים ויאמר חטאתי, וישר העויתו ושוו לי, ואם עשה כן הכתוב אומר עליו 'פדה בשלום' ונפשו של מעבר בשחת וחיתו באור תראה', ואם **מת חברו** יפייס על קברו.

עבירות שנתוודה עליהם יו"כ שעבר, **תני** אי"צ להתוודות עליהן ביו"כ הבא, ואם עשה כן הכתוב אומר עליו 'ככלב שב על קאו כסיל שונה באולתו', והא דכ' 'וחטאתי' נגדי ממיד' י"ל שלא יהיו בעיניו כאלו לא עשא, **ותני** ר' אבא דהרי"ז זרזו עקל וכו', 'וחטאתי נגדי תמיד', והא דכ' 'ככלב שב על קאו וגו', י"ל בשונה באותה עבירה אבל החזיר ומתוודה שפיר.

מצות וידוי, עיו"כ עם חשכה קודם שנשתקע במאכל ומשתה, ובערבית, ואף שנתוודה בערבית צריך להתוודות בשחרית, ומוסף, מנחה, ונעילה, שכל היום כשר לוידי.

האם צריך לפרט החטא, לריב"ב צריך לפרט החטא, דכ' 'אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו אליה זהב, וּלְרֵעָא א"צ לפרט, ודכ' אלהי זהב, היינו דלימד זכות על ישראל דחטאו בשביל שנתרבו בכסף וזהב, וכמו שאלי חמור נוהג אלא מתוך כפיפה של חרובין דע"י ששבע ומתענא בלידי שטות.

מסכת סוכה

סוכה

אמה לת"ק ימעט את גובה הקורה שנתון על המבוי, ולר' יהודה א"צ למעט, וטעם מה' מבני **יש שאמרו** לתל"ק יליפי מפתח ההיכל כן אמה, ולר' א"צ יליפי מפתח האולם שהיה בגבו מ' אמה [והיה כן] אמה, ומבואר בבבלי דנח' ההיכל והאולם הם אותה קרשה ופתח אהל מועד קאי על שניהם או לאו, אבל רק' דא"צ אין הכשר לר"י אלא עד מ' אמה כפתח האולם, ואילו בדעת ר' יהודה תני ר"ח אפי' נ' אמה כשר וכו' יליפי כן קפרא אפי' ק' אמה, לכן יש שפ' דנח' ת"ק ור"י לרש"י דר"י מיקל בדין פ' תקרה, לפי הדין מותר לסטול תחת גשרים המפושטין לר"י מטלטלין משום פ' תקרה יורד ומוטע ולתכחסי את המיכל לרש"י דלא' פ' תקרה כבה"ג שאין ממונה והקורה נעשית חסר [ומבטלין א"י שיש לו ג' מחציות מ"מ הקורה ודבהו קר טפח, ור' יהודה מיקל דאפי' בקורה טפח אמרי' פ' תקרה וכו'], ולכאוי היה מקום לומר דתקרה כן ולד"י אין פ' תקרה שרתות אצ"ל פ' תקרה משום פ' תקרה ופליגי על הבבלי דס"ל דב' מחציות שרתות לבד, וכ"כ באו"ש, אבל בשם מבואר דמצילין ס"ח למבוי המפושט כר' יהודה אפי' דאין שם טקרה.

ב טעם ואופן הפסול בסוכה למעלה מכ' אמה הנה
לכא' ילה"ק הלא בית אפי' גבוה מכ' אמה חייב במזוזה
ומעקה ומ"ש סוכה, ואי"ל משום דשאני בית שהוא
מקורה קירוי קבע ולא קירוי עראי כסוכה, כיון דמציו סוכה שיש

מקום השלישית טפה, יש שאמרו בשם ר' דצורין שיניי משוך מהכותל פ"י מרוחק סמוך הכותל ר"ה הסוף השני אד"ה א"ן הכשר סוכה אלא מקום שיש ג' דפנות, (כנגד הדופן) וכן אלאסן, ולשמואל תניא פ"ט כורן לדון [וכן אמרו בשם ר' וכן הוזהר ר' אברהם שעלו אליו ופלפלו עמו לבד], **ולרבי' צור** הלעמדי דוקא פ"ט לדון כדן דלחי' דרובי הרבה פסול, א"ו אפשר א"ג כסמור ג"ט לדון, וכן ודחי' דרובי דקורא אחייא א"ר חזאי ינא ומזאי ומאי ומטבל

[לדפון] מ"מ כ' תוס' דשאני טפח סוכה שהוא דאז, אבל לעיל הובא ד"א שהוא מדבריקון.

צורת הפתח בכללים שבת וסוכה, נעץ ד' קנים בד' זוויות וקשר בהם גמי מלמעלה, הוי 'פיאה' צורת הפתח וכמחציתה להפסיק לכלאים, וכדין צוה"פ לענין שבת.
רוחב צוה"פ, לר"ל מהני צוה"פ לכלאים אפי' ביותר מי' **אמות**, ו**לר"ל** אף בשבת מהני צוה"פ עד י' אמות, [מעשה בר' יוחנן בן נורי שמעית צוה"פ מי' אמות לפחות מי' אמות ע"י קורות ועצים דוקרנים עצים משופים כמין דקר דער שמעית מי' אמות, דס"ל אף בכלאים לא מהני].

דעת ר"ל במחיצת שבת, ר' זעירא אמר דאין צוה"פ לענין שבת ביותר מי' אמות, והוכיח ר' חגי ממחניתא' מביקים בקעה הגדולה מי' אמות עד' י' אמות, חבליה דהו יחד טפח, זה למעלה חבל בפחות מע"ט דהוי מחיצה, ומהא דלא סגי בחבל אחד מוכח דלא מהני צוה"פ ביותר מי' אמות.

מקום הנחת חבל צוה"פ, ר' יונה אמר דהסתפקו האם צריך להניח חבל צוה"פ למלמעלה או מהצד [ואם מהני מן הצד כ"ז מבינה למעלה לפי שיותר נראה צוה"פ, אבל אי בעי מלמעלה לא מהני מן הצד], ונ"מ דאי בעי מלמעלה אין ראייה דלא מהני צוה"פ ביותר מי' אמות ממחניתא' דג' חבלים הג"ל, כיון דאיירי בעשה מן הצד ולכן בעי ג' חבלים אבל מלמעלה לעולם סגי בחבל אחד, ו**אין להקץ** על הברייתא דהוא דלא ממ"ל אי בעי מלמעלה מי' אמות, וזאת היתה צוה"פ וזאת היתה צוה"פ מן הצד מי"ט בעי ג' חבלים, כיון דעשאן דקרים שא"א להניח ע"ג, ולכן מניח ג' חבלים מהעד, [א.ה. ע"י בני הגר"א כלאים לח: דאכן לדעת ר' יונה ג' חבלים דר"ל מהני צוה"פ בשבת 'אפי' ביותר' מי' אמות].

ה גובה צוה"פ בכלאים מהני אפי' כ' אמה ולא דמי לקורה דאם הגביהה מעלמה מכ' אמות ימעת כדי שטולטש בה העין, ו**גובה צוה"פ בשבת, לר' יודן** לא מהני צוה"פ יותר מגובה כ' אמות לקורה, ו**לר' יוסי** אף לענין שבת מהני צוה"פ גבוה כ' אמה, ואע"פ דקורה רק עד כ' אמות מי"מ שאני צוה"פ דמצלת רק אם עשה מד' ורווחת ול"מ מחיצה תלויה אלא בעי שיהו הקנים ע"ג הקרקע משא"כ קורה המצלת מרוח אחת.

סוף תקרה לצוה"פ, טטרפוליות סוכות שמשוכות ע"ג הגפנים אינם נחשבים לצוה"פ ואסור לטלטל תחתיהם לפי שאינם יכירים ונראים כסוף תקרה, [ור' ירמיה התיר לטלטל תחת ד' עמודים שעליהם קורות].

צוה"פ בסוכה מהני לדופן סוכה [ולר' אבהו אין להורות היתר צוה"פ בסוכה וק"ו ול"מ צוה"פ בשבת החמורה מסוכה, אבל ממעשה דר"ו בן נורי מוכח דמהני צוה"פ בשבת אפי' ביותר מי' אמות, וזאת היתה כייחידא], **סוף הסכך** לכו"ע אינו נחשב לצוה"פ כיון דלא נעשה לצוה"פ.

שיעורי מחיצה בכלאים, פירצה פחות מג"ט, כסתום, ואם היו העמודים ברוחב מג"ט עד ד"ט ואירי ביניהן יותר מג"ט ועומד מרובה על הפרוץ, מותר לזרוע אף כנגד הפרוץ, ואם הפרוץ מרובה דיש יותר מד"ט בין העמודים, אסור אם כנגד העומד כיון דאין אף בעומד ד"ט, [ונתע' בהנשוא], ואם היו קנים מד"ט עד י' אמות ועומד מרובה, מותר, ואם הפרוץ מרובה מותר לזרוע דוקא כנגדם דכל פס ד"ט נחשב למחיצה בפני"ט, ואם היתה הפירצה יותר מי' אמות דלא מצטרפים הקנים ולז"ו, אפי' עומד מרובה לא יזרע אלא כנגד העומד.

שיעורי מחיצה בשבת, הנה במחיצת שבת אין נ"מ בין כנגד העומד לכנגד הפרוץ אלא בעי מחיצה מקפת לכל רמי", ולכן עד ג"ט בין הקנים, כסתום, ומד"ט עד י' אמות, מותר רק אם עומד מרובה על הפרוץ, ויותר מי' אמות של פירצה אפי' עומד מרובה אינה מחיצה ופירצה י' אמות מבטלת למחיצה.

מג"ט עד ד"ט **לר' חנניה** כיון דיש כאן ג"ט פירצה [ואין ד"ט ש' עומד כדי להצליח או מצטרפים להיות מחיצה] אבל קנים אע"פ שאין בהם ג"ט מ"מ גם אין פירצה של

ג"ט], ו**לר' יוסי בר בון** אע"פ שאין בקנים ד"ט מ"מ כיוון דעומד מרובה על הפרוץ הוי מחיצה, [א.ה. צ"ל דהני אמוראי נח' גם בכלאים].

ראשי פסל היוצא מהסוכה נדון כסוכה, יש שאמרו דה"מ אם יוצאים ע"פ כל הסוכה.
פסל שלא כנגד הדופן שאין שם דפנות, י"א דמהני וישנים תחתיו, ו**י"א** דלא מהני, ואילה"ק דאי לא מהני מה החותים בפסל נד"מ חמתה מרובה ומקמ"ל דל"א דבעי בכל הסוכה צלתה מרובה, [וה"ה בכל חלק בסוכה, אם רוב הסוכה צלתה מרובה כשרה].

חמתה מרובה מצלתה פסולה ומשמע דמחצה על מחצה כשרה, ומאיךדן בסוכה המדובללת בסכך פסול כשרה ומשמע דמחמ"ט פסולה, וי"ל דשאני התם דאם נכשיר ממתצה י' לחוש שהאיגון יגדל בחג ויהא רוב סכך פסול, אבל בעלמא מחמ"ט כשר.

פ"א ה"ב

ן סוכה ישנה פי' שעשאה קודם לחג ל' יום ולח תהכיון לשם סוכה, **לב"ש** פסולה, ו**לב"ה** כשרה דאי"צ לעשותה לשם חג, ומ"מ כדי שיהא ניכר שדר בה למצוה, י"א דגיביה בה טפח על טפח, ו**י"א** דגיבה כל שהוא על פני כולה, אבל תוך ל' יום דשואלין ודורשיין בהלכות החג סתם העושה סוכה תהכיון לשם חג.

מצה קודם ל' יום אף לב"ה אי לא עשאה לשם פסח **חישי'** שלא דקדק בה מחמץ ובפמ"ג מ"ז ט"ס ותרג"ג דייק מהיר"ז דלא בעי לשמה, אבל אפשר לדחות דלא איירי הכא גלילה הראשון.

סוכת הרועים מפני השרב, ו**סוכת היוצרים** למכור בה כשרה ככ"ה דלא בעי לשם חג, [בבבלי חילוק, וסוכות הפנימית פסולה כיון דדר בה לה שנה], **סוכת הכותים** או גוים אם עשויה להכלתה פי' נעשוית לשם צל ולא לצניעות בעלמא כשרה, ואם עשויה שלא כהלכתה פסולה.

ברכת הסוכה, העושה סוכה מברך 'לעשות סוכה', ואם **עשה לאחרים** מברך 'לעשות סוכה לשמו' והראש"ש גריס 'על עשיית סוכה' דכל מצוה הנעשית ע"י אחר מברך 'על', ואו גריס' כנ"ל פי' המהשרה דלא תאירי ככ"ש דבעי עלות [וכשעושה לעצמו מעשיו מוכיחין עליו], ועי' ק"נ [סוכה פ"ד אות פ'], וכן **צריך לברך זמן** בשעת עשיית הסוכה.

נכנס לישב בה מברך 'לישב בסוכה', ו**משבירך עליה** בליל י"ט **הראשון** אי"צ לחזור ולברך עליה דמצוה שאינה פוסקת שהוא מצווה בין ביים ובין בלילה. **חשב** ליל י"ט **הראשון** מברך זמן על היום.

פ"א ה"ג

העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית ודרש"י בבבלי מדר' "נסכת" חסר ש"מ דבעי סוכה שאינה תחת הסוכה, ולא תחת האילן, ולא תוך הבית.
ב' סככים זע"ז העליהן חמתו מרובה מצילתו והתחתון אין חמתו מרובה מצילתו, **ז"א** דמצטרפים אם יש בהם עד י"ט ד"ט והא הכשר סוכה וחולק רשות לעצמו, ו**י"א** ד"ט שוקא חמקוב ווקץ' עליו ולא מצינו אהל טפח דהוא גם שהוא מקום.

סוכה ע"ג סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה, ו**לר' יהודה** אם אין דיורין בעליונה, ואפי' ראוי לדיורין ורק אין בה דיורין התחתונה כשרה, [וש"מ דאפי' ראוי לדיורין כשרה מדאמרו 'אפי' התחתונה כשרה' דבתי עלה דאין רוצה לזרוע בעליונה יכול אם רוצה לזרוע בתחתונה יכול, והלא אין אדם אומר אפי' אם אינו מסכים לזרוע הראשונת].

פ"א ה"ד

פריסת סדין בסוכה, פירס על הסכך סדין מפני החמה או תחת הסכך מפני הנהשר פסולה וסדין מק"ט ופסול לסיכון, וכן אם פירס ע"ג הקינוף פסולה דאינו יושב בסוכה דהאזל פוסקס ביניהן.
פרס סדין לנוי מן הצד כשרה, ו**למעלה** לר"ח פסולה דמסכך בדבר הפסול, ו**לר' יוסה** אם לא עושה להגן אלא לאותה כשרה.

פורס הוא ע"ג נקליטי המיטה לפי דנקליטין הם שנים [בראש ומלגלות המיטה] ואי"ז אהל, לבבלי לפי שאין בה גג טפח, ולירי דהוי כעושה חלל באצילי ידיו שאינם קבועין.

פ"א ה"ה

ן אופן הפסול בהדלה מחובר על הסכך, הדלה על הסכך גפן, דלעת, קיסום או שקודם הדלה ואח"כ סיכך ע"ג פסולה, ואם הרוב היה מהסיכון וחבטן ועירבן או שקצצן לאחר שהדלה כשרה, **ר' בא** אמר דה"מ דקצצן כשרה אם הדלה אותן לכך לשם צל וכנ"ל דלא בעי לשם חג, אבל לא הדלה לשם כך וכ"ש אם עלו מאילתיו על הסוכה פסול משום 'תעשה' ולא מן העשוי, ו**ר' אחא** אמר ה"מ אם אחר שקצצן נענעו את הסכך דהוי כמו סתירה ובנין, ואמרו דלא בעי דוקא הדלה לשם כך או דוקא נענע אלא **מהני אפי' אם רק הדלה לשם כך** אע"פ שלא נענע, או נענעו אע"פ שלא הדלה לשם כך.

דבר המקבל טומאה פסול לסיכון ולכן סיכך **בשליבות הסולם** פסולה וה"מ בנקבות שיש להם בית קיבול, אבל בזכרים כשרה.

סיכך באצ"צי **פשתן** אף שלא טוהו פסולה ואף דאינן מק"ט מ"מ פסולה מדרבנן מפני שנשתנית צורתה, אבל **בהוצני פשתן** כשרה דעריין לא נפצי.

סיכך בחבילי סיב [אי"ל דפליגי בה אלא -] הגדל סביב הדקל כשר דצורתו עומדת, ו**בחבילי פשתן** פסול כיון דנשתנה צורתו.

דבר שאין גידולו מן הארץ ומקבל טומאה כ"ל פסול לסיכון, **לר' יוחנן** מדר' "חג הסוכות תעשה לך" וגו' "באספך מגרנך מיקבן" **מפסולת גרין** קשית שנבטואה ויקב זמורות ואשכולות וקצינים **אתה עושה סוכה** ולא יחד עם הגרין וקש עצמו ונימא דאף הקש"ט כשר כיון דכ' יקב לאחר שנעשה אין וי"א לסקך בו, ו**לר"ל** מדר' "ואד יעלה מן הארץ" דענינן הוו גידולי קרקע ואינם מק"ט [וסוכה ל"ז מעניי כבוד], וכסד"ל **לר' ל' דענינם** באים מהקרקע, אבל לר"י ענינים באים מלמעלה וכאדם השולח לחברו חבית עם היין והז"נ המטר והעננים באים מהשמים, ולר"ל דמי הארץ למשלח קופה לחברו שימאל לו חטים משלו, ובבבבלי תבניתה מבואר דנח' האם גשמים הם מיים של מעלה או של מטה, ולפי"ז אינו דומה למשל].

פ"א ה"ו

אין מסככין בתבילות קש או עצים או זרדים לפי שנראה כמניח לאוצר לייבש על הג דאף דאי בעי להניח לשם חג ז"מ בעי להניח לשם צל, ואפי' חסר אח"כ לשם צל לא מהני משום תעשה ולא מן העשוי, ואמרו **אין תבילה פחותה מכה'** אבל פחות מכה' קנים אינה בגיטית תבילה, ואם **התיבן** כשרות לסיכון.

טומאה בידות סיכון ומאכל, הנה אף שאין עץ מק"ט אבל יו פרי ימיא את הסוכין לפי והיינו בקוצר לאוכל אבל אם **קצר בשבלים** לבית או הניח מהני דלא ינח"ל בחיבור כיון דאי האוכל מרובה הוי סכך פסול לסוכה, ואם אח"כ חישב למאכל מהני מחשבתו לק"ט וכהנ"ג שהוכשרו ואמרו דלאחר שיעשה בו מצוותו אחזיר לגורן ויה"ס כיון דיש יד להכשר [וכמבואר בר"מ טומאת אוכלין ה' ג'], האם אמרי' דמהני מחשבתו למסכך או לדבעי הכשר שני.

קצר בשבלים למאכל ואח"כ חישב לסכך, [הורה רב כאחרים ד-]אין מסככין אא"ר הקשים מרובים על האוכל והידות כיון דכל הכלים יורדין לידי טומאה במחשבה ואין עליהן מטומאתן ע"י מעשה.

לתנא דמתנא' הכל כשר לדפנות ואפי' אלו הפסולין לסיכון, ו**לתנא ר' אישאל** כל הפסול לסכך פסול בדפנות דכ' וסוכות על הארון את הפירות' דהדופן קרוי סכך, ומכאן דאין עושין דפנות מדבר המקבל טומאה.

פ"א ה"ז

ח סיכון בנסרין לר' יהודה מסככין, ולר"מ אין מסככין, **לר' ירמיה** גין ר"י ור"מ האל גזרי' גזירת תקרה כיון דאין מסככין בנסרים לשם צל, וס"ל לר"מ דחייש' שיאמרו מ"ל לישב בסוכה מ"ל לישב בבית, ובנסר משופה ג"כ ס"ל לר' ירמיה דלר"מ פסול מהא דפסל כשרה בשבלי פסולים קצו' דאסר דאין דוקא בשבליים שמה נקבות לפי שיש להם בית קיבול צ"ל דס"ל לגמי דבית קיבול העשוי למלאות אינו בית קיבול והוכרח דאיכא גזירת כלים **לר' יוסה** נח' ר"י ור"מ בנסרים משופים האם איכא גזירת כלים שיבואו לסכך בכלים, ובנסר רחב

ד"ט גיכ ס"ל לר' יוסה דלר"י כשר (נכדוהו ר' יוסה בביהמ"ד הגדול, ואסור להדיינו כר"י).

העניני נסר רחב ד"ט ו**לר"י** ו**ל"ל** כשר בין לאורן רוחב הנסר ובין לרוחב עוביו כיון דאין סכך פסול אלא בד' אמות וכדאינא למ"ד לקמן ה"א. ומו"מ לכרע אין ישנים תחתין, ונ"מ בסוכה שיש בה ג' דפנות וסכך פסול מפסיק על כל הרוחב דל"א הדגסר מפסיק ואין כאן סכך שפאכן ומכאן מצדו, **ובשכ"ר המנוגא למאן דאסר** והוי סכך פסול ה"נ פסל אם מניח נסר על עוביו, [אבל ק' על ר' המנוגא ממתני' דסוכה שאין מחזקת ראשו רובו ושולחנו יכול להביא נסר להשלים ג"ט במשך הסוכה וק' דהלל אם מניח על עובי הנסר ג"כ פסול לר' המנוגא, ודלא דלמניח על אורכו כיון דא"ר לא שלא יישן תחתיו].

עוד אמר ר"מ דאם נתן נסר רחב ד"ט כשרה דאין סכך פסול פוסל מהצד אלא בד' אמות דהוי כדופן עקומה אבל לא יישן תחתיו.

פ"ה ה"ח

תקרה של נסרים ד"ט **שאין עליה מעזיבה** טיט **לר' יהודה** **לבה"א** או מפפקק דאל"ה הוי תעשה ולא מהעשיי או נוטל אחד מבינתיים ונותן לשם סכך והוי עשייה מעליא, **ולב"ש** מפפקק ונוטל דאי לא יפפקק אכתי הוי תעולמיה, ואי לא יטול אכתי איבא גזירת נסר, ומשום גזירת תקרה ליכא לב"ש משום דנטל אחד מבינתיים, ולב"ה ליכא כלל גזירת תקרה ודאמר ר"י לעיל ה"ז. **לר"מ** לא נח' בי"ש ובי"ה בדבר ולכו"ע [אן] נוטל אחת מבינתיים ואיי"צ לפפקק ומהי' לב"ש דלא יהא בכך תעולמיה, ואמרו לר"מ לכרע אף יכול לפפקק ולא ליטול אחת מבינתיים ואף דאית ליה לר"מ גזירת תקרה מ"מ מהי' הפפקוק, וקמ"ל דמהי' פפקוק לגזירת תקרה, ולר"א דלר"מ בעי דוקא נוטל משום גזירת תקרה.

פ"ה ה"ט

ט המקרה סוכתו בשיפודים של מתכת **וארוכות המיטה** אם יש ריוח ביניהן כמותן כשרה עד ששיני' אס' ביניהן דכל שאר הפסול מרובה כשרה, והנה תניא בבביתא דאם יש יותר מכמותן, **חבריא הפי** כיון דאין טפח ונכנס לתוך טפח ולעולם מחע"מ מהני אלא דא"ר להכניס מחצה למתח ולכן אם יש ריוח שיכנס כמותן שרי והו"ס ס"ל לתנא דמתני', א"נ לתנא דמתני' קמ"ל ברווח כמותן ע"י שיעדיו ק"ל להשיטדין ומצא שוה לפסול אבל לתנא דבביתא חייש' שלא יעדיו ולכן בעי ריוח יותר מכמותן, אבל ר' בא הק' דהללא כלי זכוכית טפח ונכנס לתוך טפח לפי דברו קבע אפסר להכניס לדבר כשרה ולכן צ"ל דמתני' דתני 'כמותן' היינו שיש ריוח עד שיהא נכנס ויוצא כמותן והבביתא קאי על הריח, ולפי"ז בעי סכך כשר יותר מהפסול.

החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה, **לר' יוחנן** גזירה מדרבנן משום דנראה כאצור, **ולר' חילא** אינה סוכה משום דכ' 'תעשה' ולא מן העשוי, ונ"מ אם ישב בסוכה זו לר' יוחנן יצא ידי"ה, ולר"ח לא יצא.

פ"ה ה"י

דופן י"ט תלויה פחות מגו"ט מהארץ כשרה, וביותר מגו"ט **לת"ק** פסולה דל"א גוד אחית היכא שהגדיים בוקעין בה, **ולר' יוסי** כשרה דאמר' גוד אחית כמו דאמר' גוד אסיק **ברופן י"ט** וכשרה אע"פ שאין הדפנות מגיעות לסכך.

מחיצה תלויה בשבת אליבא דר' יוסי, **לר' יוחנן ר' יוסי** התייר מחיצה תלויה דוקא בסוכה שהיא איסור עשה, אבל לא התייר ר' יוסי מחיצה תלויה בשבת משום שהיא איסור סקילה ונ"מ בבור בין ב' חצירות דלת"ק בעירובין פ"ח אין שניהם ממלאין א"ר עשה מחיצה בתוך אגנון, [ולר' יהודה תמיהא מחיצה אפי' על גובה חציה, ואף לטלטול בתצר אינא אלא מדרבנן מ"מ ל"א איסור שבת חמיר טפי דיש בו סקילה, **ולר' חנינאי ר' יוסי** התייר אף לענין שבת מאה דכשהגיע שר אחד לצפיריו התייר ר' ישמעאל ב"ר יוס' לטלטל ע"י וילון שנהניו גבוה ג"ט מהקרקע, ועיכ' משום דס"ל ר' יוחנן ישמעאל אכאבו, וכן רביב"ח ס"ל דר' יוסי התייר אף בשבת מהא דאמר ר' יוסי דהכא ור' יהודה דגשרים דשרי ע"י פי תקרה דאין שאין ד' מחיצות [ודלא כחכמים] וו"ח בן עקביא ס"ל מחיצה תלויה דאמר רבנ"ע דמטלטלין כבצוצורה למעלה מהים דיכול למלאות מים דין נבק ד"ט בתוכה, ומשום פי תקרה

[וכן התייר רחב"ט להטמין ב**עצה שבים** משום דאינו מוסקיף הבל, ולהביא **אולגונית** לרוחץ כפי מערה ומי סטריא דלחכמים לא יביא בידו שמת' יסחוט ולרחב"ש שרי].

הרחיק את הסיכון ג"ט מהדפנות במשך הסוכה פסולה דאורי ג"ט פוסל בסוכה.

פ"ה ה"א

שיעור סכך פסול הפוסל בסוכה, בית שנפתח וסיכך ע"ג אם יש ד' אמות מהותול לסיכון פסול, **וי"מ** משום דסכך פסול פוסל בד' אמות ואף אם יש ד' אמות לרוחב כל הסוכה, [אבל אויר פוסל בגו"ט], ומ"מ אף בפחות מד' אמות אין ישנים תחתיו וכדין טיט הנרוק פוסל מלשיר למקוה אבל אין טובלין בו וצ"ע דמשמע דסכך פסול מכשיר סוכה קטנה וכו' דדוהר שלא לישן תחתיו ורובו אף שהסוכה הקטנה, **ונ"מ** סכך פסול פוסל ב"ט אלא דעך ד' אמות הוי דופן עקומה וכאילו הדופן מתעקמת עד הסכך.

פ"ה ה"ב

י סוכה העשויה כצריף שאין לה גג, אלא הניח ב' דפנות עקומות זו לזו, או שסמכה לכותל, **לר"א** פסולה לפי שאין לה גג, **ולחכמים** כשרה, **ומודה ר"א** אם היתה נתונה ע"ג אבנים והיתה גבוהה מהארץ והיינו אבנים שיש בהם טפח הקרויה אהל אף דלהכשר סוכה בעי י"ט, ולגי' היר' דגרסי' 'או שהיתה גבוהה וכו' י"ל דכשרה ע"י ד' אבנים אע"פ שיש אויר ביניהן 'או ר"ה טפח לאורך הסוכה, וכן מודה ר"א דהעושה סוכה כבית יער הלבנון כבית שבנה שלמה שהיה בגנה קורות עקומות זו לזו.

מחצלת קנים לת"ק גדולה סתמא לסיכון אבל אם עשאה לשכיבה מק"ט ואין מסככין בה, ואם עשאה לסיכון אין מק"ט ומסככין בה, **ולר"א** אין גדולה ובין קטנה סתמא לשכיבה, אם עשאה לסיכון מסככין בה אין מק"ט **ונ"א** דמח' ת"ק ור"א האם סתמא לסיכון או סתמא לשכיבה דוקא במחצלות אושא העשויה מקנים רכין, **וני"א** דלכרע מחצלות אושא עשויות לשכיבה, ומחצלות סטריא מקנין קשין עשויות לסיכון ומח' ת"ק ור"א בבאר מחצלות האם דמי לשל אושא או לשל סטריא. **מחצלת שתולין על פתח החנויות** לאו לשכיבה עומדות וטהורות משום מדרס, **אורבגו** פי' מחצלת שאינה קלועה אלא מעשה אריגה והיא חלקה סתמא, ודין סיכון בה כעשויה סתמא **תליא במח' ת"ק ור"א**.

ראשי מעדנים קנים המחוברים בראשם שהתייר ראש אחד מהם, **ר' יצחק** התייר מ'דוחק' לסכך בה דעדיין ראויה קצת לשכיבה, **אבל הג'** דהלל תנן בכלים דהמתיר ראשי מעדנים ס'זוורה ומשמע דאף לכתחילה מסככין בה.

הישן

פ"ה ה"א

הישן תחת המיטה בסוכה לת"ק לא יצא ידי"ח ומבואר בבבלי דאייירי במיטה י"ט, ולמ"ד לעיל פ"ה ה"ג דסוכה תחת סוכה נכסלה אפי' ב"ס אפשיל ה"ז במיטה ד"ט, א"נ מיטה שאני דאין נפסלת עד דאיכא י"ט, [תוס'], [ולא דמי להא דמותר לפרוס על נקליטי המיטה דנקליטין הוי כטליתו והכא הוא וטליתו תחת המיטה], וכן מבואר מר"ג שאמר על טבי עבדו שיועה עשה פסול מוסכוכו ולכן ישן תחת המיטה, [והא דר"ג היה נותן תפילין לטבי ולא מיחו בידו חכמים וס' דישן תחת המיטה ולא בסוכה מחמת אימת ר"ג, י"ל דשאני הכא כדי שלא לדחוק את החכמים ולא ישב חוץ לסוכה כדי לשמוע דברי חכמים ויש ראשונים דפי' דהק' א' משום אימת ר"ג מ"ט לא ישן חוץ לסוכה]. **ר' יהודה** אמר ידשנו תחת המיטה בפני חזקנים ולא שתלמוד דבר, תנה א"ל ר"י דר"י ס"ל כת"ק והטעם ידשנו כן מפני שתלמוד שבאו ללמוד דוחה מעשה, כיון דס"ל לר' יהודה אין התלמוד דוחה ר"מ מעשה, [אמאת דמבואר בפסחים דאף למ"ד דתלמוד דוחה ה"מ במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים], אלא כותב ר"י דהטעם שלא אמרו דבר משום דס"ל לר"י דשרי לישן תחת המיטה בסוכה, וס"ל לר' יהודה דאין המיטה מפתקת, והא דאמר ר' יהודה כשרה תחת הסוכה דאם אין דיורין בעליניה תחתהנהן בטוב ומבואר דאי ש' דיורין פסולה כיון דיש אהל מפסיק ואף דהוא אהל מסכך כשר, י"ל דהתם ש' חלל אחר שמפסיק והוישב בתחתונה אינו יושב בחלל עליונה משא"כ תחת המיטה.

י"א הסומך סוכתו לכרעי המיטה לת"ק כשרה, **ולר"י** אינה כשרה אא"כ יכולה לעמוד בפני', **י"א** כיון דדפנות הסוכה נסמכות במיטה חשבי' לקרקע הסוכה במיטה ונמצא דאין י"ט בסוכה, **וני"א** משום דאין מסככין ע"ג דבר המקבל לטמא דחייש' שיבאו לסכך במיטה עצמה, [ודאמרו וכולם כשרות וטומאת היינו משכסך ע"י תיתדות], אבל ד' דא"כ כיצד היו אנשי ירושלים משלשין מיטותיהן לפני חלונותיהן והיו מסככין ע"ג וע"כ דטעמא דר"י משום דאין מהמיטה לסכך י"ט.

ה"ג

סוכה מדובללת שצילתה מרובה מחמתה כשרה, **י"מ** מדוללת דלה בסך וכשרה אם צילתה מרובה מחמתה, **וני"מ** מדובללת מעורבת בסך פסול אחר וכשרה הדפסול בטל ברוב, ולתן מ"ד אמרו עוד במתני' דסוכה שצילתה מרובה מחמתה כשרה, פי' כשאינה מעורבת בעי רוב סכך כשר.

סוכה המעורבת כמין בית אע"פ שאין הכוכבים נראין בתוכה כשרה, **וש"מ** דדוקא ביעידבא אין הסוכבים נראין תחתיה כשרה, **וי"א** לכתחילה צריץ שיהו הכוכבים נראין תחתיה, ואמרו ד"מ בכוכבי חמה וזהרורי חמה, אבל כוכבי לילה איצ"ש שיראו אפי' לכתחילה.

פ"ב ה"ד

סוכה שאינה על הקרקע, סוכה **בראש העלא** או **ראש הפסיגה** כשרה אע"פ דמיטלטלת ואינה קבועה, ועולין לה ביו"ט, ואייירי בעומדת באלמין נמל שיש שם הרים ויכולה לעמוד ברוח מצויה, [דאי בעומדת על הארץ פשיטא דכשרה, ואי בעומדת בים הלא נח' ראב"ע ור"ע א' כשרה ומתני' משמע דלכו"ע כשרה].

יב ג' אמרו מחיצה שאינה קבועה ועתידה להינטל אינה מחיצה, **וי"א דלחיים** דס"ל דאין עושים לחי בדבר שבר שרי ברוח חיים כיון דיכול לברוח, אבל לחת' קשין והו"נ נח' כלפי גולל [שמתניין על הקרבן] אם עשאו מבטנ"ה, וע"י ס' מטמא משום גולל, ור"מ מטרה לפי שאינו גולל, **ר' יוסי** דבית שבספינה אינו מביא את הטומאה כיון שאינו עומד ברוח מצויה, **ראב"ע** דמעשה בר"ע שעשה סוכה בספינה והפרייתו הרוח ושאלו ראב"ע היכן סוכתן.

סוכה בראש האילן או **הגמל** כשרה ואין עולין ביו"ט גזירה שמת' תילטוש, **סוכה** העשויה **ב' דפנות בידי אדם וא' באילן** או **איפכא** כשרה ואין עולין כל ביו"ט, **י"ג בידי אדם וא' באילן** כשרה ועולין דכל שינטל האילן ויכולה לעמוד כשרה.

עירוב שנתנו באילן למעלה מ"ט מבואר בעירובין דאינו עירוב, ועירוב למטה מ"ט הוי עירוב ואסור לטלטלו, ולא התיח למטה מגו"ט הוי עירוב ואף מותר לטלטלו, והא דאמרינן **מיטה** הוי עירוב ואע"פ שאין לטלטלו י"ל משום דטלטול זה הוי שבות וכל שאסור בשבת משום שבות זה גזר בביהש"מ ויכול ליטלו בביהש"מ, אבל למעלה מ"ט אינו עירוב כיון דאייירי ברחב ד"ט דהוי רשות בפנ"ע, ואיכא איסור דא' של ההוצא מרשות לרשות, ולפי"ז ה"מ דאינו עירוב אם רה"ח מפתת אותו מכל צד אבל אם מצד אחד ש' כרמלית יכול לטלטל דרך שם בביהש"מ, מאירי באומר שביחתי תחתיו דמעליי מותי'.

נתן עירוב בכלכלה ונתנה באילן אפי' למעלה מ"ט הוי עירוב ואסור לטלטלו, ולפיכא המיטה מ"ט מותר לטלטלו, והטעם דלמעלה מ"ט אסור לטלטלו והוי עירוב כיון דמיייר שאין ד"ט אלא ע"י הכלכלה ולכן יכול להפוך את הכלכלה ולבטל רה"י שבה וליכא רה"י, וש"מ **דהנות על ספסל ברה"י גבוה י"ט ורחב ד"ט** דמותר לטלטל כיון דיכול להופכו, והא דנתן במתני' דב' דפנות באדם וא' באילן וכו' כשרה ואין עולין ביו"ט ומבואר דאין משתמשים בצידי אילן בשבת, ומ"ט מותר לטלטלו, **יש שת"י** דבסוכה איירי **מלמעלה** שהניח את הסכך על האילן וחשבי' משתמש איירי עצמא, ואף דהא דאסרי' בסוכה היינו תליתי' חפצים על הסכך מ"מ חשבי' משתמש בסכך עצמא, [וכן תניתו בכלכלה חשבי' משתמש בכלכלה עצמא], אבל בכלכלה איירי מן הצד וכו"ה' שרי ליתן בה, [אלא אי"ל דהק' הלא משתמש באילן גופיה כיון דלא הביאו למתני' דביצה שהיא מקור הדין, ועוד דהיה

לו להביא מעיקר הברייא מדיא דפחות מ"טאין מ"טלסלין, לפי"ז יש ללמוד זה מזה דברייאט דעירובין מלמדא דאם נתן עירוב ע"ג האילן אסור לטלטלו הדתי משמש ע"ג האילן, וממתינ' דעירובין אין חקק נקבים בצד האילן ותחב יתדות וסיכין ע"ג כשרה ועולין לה ביו"ט [ומבאר דדוקא יתדות אבל חקק מינון קורא אסור, ועוד צ"ע דאם נתן בעיקר האילן יש ללמוד ממתינ' דביצה ולא מעירובין וצ"ע]. **וְר' יוֹסֵה ת**י' דאין להשתמש אפי' בצידי אילן והברייאטא דעירובין אתאי כרשב"א דהתיר להשתמש בצידי בהמה בשבת וה"ל בצידי אילן.

פ"ב ה"ה

יג סוכה בין האילנות ואינו מסכך עליהם אלא ע"ג יתדות, אלא דהאילנות הוו דפנות כשרה ועולין לה ביו"ט, ול"ח שמא ישתמש באילן.

שלוחי מצוה כגון ההולכים ללמוד תורה והמקביל פני רבו וההולך לפדיון שבויים **פטורים מהסוכה** דהנעסך במצוה פטור מן המצוה, אבל ר' חונא הלך למנות חכם בעין טב לסמוך חכם, וי"מ דהלך להימנות לקידוש החודש וכין דאריי' בסוכות ז"ל דהיינו לחשב לחודש הבא ולא שתה עד שנכנס לסוכת ר' יוחנן סופר דגופתא ואף דמעיקר הדין היה פטור מ"מ החמיר ע"ע.

חולה פטור מסוכה, ואפי' חולי שנים בו סכנה משום דבעי כעין תדורו ודרך החולה לילך למקום שיקל עליו החולי, וכן משמשי החולים משום דעסוקין במצוה, ומעשה ברשב"ג שחשש בעיניו והתיר לו ר' יוסי ולכל משמשי לישן חוץ לסוכה.

שושביין וכל בני החופה, י"א דפטורים מהסוכה דאין שמוהא אלא בחופה וא"א לאכול בסוכה ולשמוח בחופה דאין שמוהא אלא במקום סעודה, ולא חייבו לעשות סוכה בחופה כיון דז"ל לשמוח בסוכה של ג' דעות, ומבאר לקמן דר' יוסי ור"א אמרו למי שהיה שושבין שישן בסוכה משום דפליגי על מאן דפטר דאפשר לשמוח בסוכה, א"נ ס"ל דליכא פטור שניה כיון דאינו משמח בסנינה.

שומרי העיר ביום, פטורים ביום אבל בלילה חייבים, ושומרי העיר **ביום ובלילה** פטורים ביום ובלילה, וה"מ בשומרים מפני גייסות אבל שומרי ממון חייבים כשומרי גנות ופרדסין החייבים בסוכה, ובבבלי תניא דפטורים משום נו"ח הבבלי והירי, א"נ שומרי גנות ופרדסין פטורים דוקא כשא"א להם בסוכה אבל אם יכולים לשמור בסוכה חייבים בסוכה, אבל שומרי גייסות פטורים אפי' ביכולים בסוכה, ופי' בלבושי שרד [תרי"מ ט'] דמשום הצלת נפשות לא להשתדל רבנן, [ובגמ' לח' כ' דבאפשר לטרוח אחרי שתיים אינו נפטן].

אבדונא מלחא ישן לפני חנותו וא"ל ר"ח שישן תוך סוכתו כיון דעוסק הוא רק בממון, א"נ משום דיכול לעשות סוכה לפני חנותו.

ר' אלעאי הלך להקביל פני ר"א בלוד וא"ל וכי אתה משבתי הרגל חוץ לביתך הלא אין שבחו של ת"ח להיות מניח ביתו ברגל דכ' 'ושמחת בחגך', 'ושמחת אתה וביתך', [ו'] הלך לבדית מילה ולא טעם כלום ולא ידעו האם משום אלא התפלל מוסף או משום דלא היה אוכל חוץ לביתו ברגל.

אוכלין עראי חוץ לסוכה, אבל אין ישינים עראי חוץ לסוכה, לחריא כיון דאדם נמשך בשנתו, ולר' אילא פעמים די בשינה מועטת, ונ"מ בהעמיד שומר על שנתו דליכא למחש שירדם, אבל לר' אילא אסור.

פ"ב ה"ו

ריב"ז לא טעם חוץ לסוכה, וכן **ר"ג** לא אכל שתי כותבות ושתה דלי של מים אף דמים ופירות שרי חוץ לסוכה אפי' הרבה אלא אמרו שיעלו לסוכה וקמ"ל דליכא יוהרא במחמיו שלא לאכול חוץ לסוכה.

ר' צדוק אכל פחות מכביצה ונטלו במפה משום נקיות אבל ס"ל דאין נט"י בפחות מכביצה ואכלו חוץ לסוכה כיון דהוי פחות מכביצה, וקמ"ל דת"י כיון להקל לאכול עראי חוץ לסוכה, וכיון דלא אכל כביצה לא בירך אחריו ברכהו"ו וכר"י בפרק ג'

שפילו ואף לא ברכה אחת בורא נפשות והר"א צ"ע שיעור, אבל פליגי בירך דאסור להנות מהעולם הזה בלא ברכה.

הא דאמרו דכל שטעון אחריו ג' ברכות ואומרים לפניו המוציא לחם מן הארץ וכל שאינו טעון אין אומרים אייל דקאי על חלם פחות משעור ברכהמ"ו כיון דהוא מברכים אלא אמרו כן על מיני קדירה שאין מברכים עליהם המוציא אלא מוונות.

פ"ב ה"ו

סעודות החג לר"א יד' סעודות חייב לאכול בסוכה א' ביום וא' בלילה [דכ' בסוכות 'תשבו' וכ' 'ופתח אהל מועד תשבו וימם ולילה' אף סוכה יום ולילה אף דכ' 'שבעת ימים'], **ולחכמים** אין לדבר קיצבה ויכול אף להתענות אבל אם אכלו יאלץ לסוכה [ולפי' לא מ"מ יולי' דאם אכל אוכל בסוכה וכן שינה בסוכה], מלבד ליל יו"ט הראשון, לר"י בשם ר"נ משום דילפי' טו' טו' מפסח דדוקא ליל הראשון חובה אבל שאר ימים רשות, והסתפקו בגר' הילפתא האם אסור לאכול מהמנחה ולממלה ודעת' ר' יוסי בער"פ [ואף דבכל ערש ויר"ט לא יטעם עד שתחשך, מ"מ אמרו דהלכה כר' יהודה בער"פ וכר' יוסי בער"ש ואוכל עד שתחשך, א"נ דאפי' סמוך למנחה אסור, אבל פשטא דגמ' משמע דללא ההיקש א"י"צ להכנס כלל כשהוא תאב לאכול], עוד הסתפקו האם בעי כזית דגן ולא מהני מיני תרגמא [ואף דמצד סעודת יו"ט חייב לאכול פת מ"מ יכול לאכול עד כביצה חוץ לסוכה, א"נ משום דבעי כזית שמא א"ל אכילת עראי בלילה הראשון].

תשלומין ליום הראשון, לר"א מי שלא אכל ליל יו"ט הראשון משלים בליל יו"ט האחרון לחשבו יד' סעודות וה"א אם לא אכל בשאר ימים, א"נ משלים' היינו כקרבן תגינה דמי שלח חג ביו"ט הראשון משלים כל הרגל ויו"ט האחרון, [ויתבאר בהמשך דף בדעת ר"א], **לחכמים** אין תשלומין ביו"ט אחרון ועז"נ נאמר 'מעות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות', **י"א** דאף לחכמים כל ז' חובה לאכול ול"ד ביום הראשון [ונת' על ר"י תנ"ל בדעת חכמים], **וי"א** דלא פליגי אלא אי כיון לצאת יד"ח חייב כל שבעה להשלים את אכילת החובה.

יד' הא דל"א יכול להשלים ביו"ט אחרון של חג אף דס"ל דיד' סעודות בסוכה יל' דלמצוה הושווה' התוס' פי' דאכילה 'בסוכה' היא רק מצוה אבל חייב להשלים 'אכילה' אפי' ביו"ט אחרון, וי"מ דהק' הלא נתן יד' סעודות ותנן בהשלמה רק על ליל יו"ט הראשון, ות"י דאמנם אלא השלם את הישיבה בסוכה, אבל 'הושווה' ר"א לחכמים בחיוב אכילה בלילה הראשון וס"ל דאפשר להשלים אפי' בלילה האחרון [ועי' מהרש"ל, ולפי"ז משלים אינו תשלומין אלא כדיון תגינה וכנ"ל].

מי שלא עשה סוכה קודם הרגל לא יעשה ברגל ולא משום אסור מלאכה בחגה"מ או דבעי סוכה הראויה לשבעה אלא משום קנס, וראיה מדתני בר קפרא דאי נפלה סוכתו ברגל מותר להקימה ברגל.

פ"ב ה"ח

מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית, **ב"ש** פוסלי' [אבל אם יש כדי ראשו רובו ושולחנו אף שאין שולחנו שם והיינו טפח, כשרה ונמצא דשיעור סוכה עזין], **וב"ה** מכשירין, ואמרו ב"ש לב"ה דאין להביא ראיה מנה שההלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקר את יוחנן החורוני שישב כששולחנו בתוך הבית כיון דאמרו לו דאם היית נוהג כך לא קיימת מצות סוכה **מימין'** במשינות שבבבלי הגי' 'זלא אמרו זקני ב"ש דבר', ותוכיחו ב"ה דהודו זקני ב"ש לוקני ב"ה, ואמנם בסוגיא דתרומות דלהלן נראה דב"ש הוו דמאמרו הלכה כב"ש והיינו ממה דאמרו ב"ש ולא השיבו ב"ה דבר.

ביטול תרומה טמאה בטהורה, תנן בתרומות סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה, ב"ש פוירים [דסביו כ"ש דאין אילן אלא יחד עם חולין], ולכ' הקא' סאין בדין תרומה טמאה מספק, וב"ה מתירים דהטומאה בטלה במאה טהורה, ותנן התם 'לאחר שהורו ר"א תירום ותשרין' [דר"א לשי' דאינו אומר זו טהורה אין שפילתו ולחכמים אבדה במיעוטת [ואי"צ הרמה] יישבו לדון מי הודה למי עד ששמעו את ר' חזקיה בשם ר' יהודה בן לוי דלא הודו ב"ש לב"ה אלא

במקום זה, תגה אין להוכיח דב"ש הווד מדתני **המקרה** אין תרומה מכלי נגע טבוי" בקילוח וטבוי" שני עושה את החבית שלישי אבל אין הקילוח שהוא שלישי מטמא את שאר המשקה ולכן אמרו **דיעלה אם יש בו א' ומאה** וקמ"ל דניצוק אינו חיבור לטומאה, ולכא"ו אי ב"ה הודו לב"ש נמצא דמשנה לא כל כבי"ש ולא כבי"ה אן אף להוכיח כן, **דיעלמא** ב"ה הודו ומתני' זו כבי"ה **קודם שהודו לב"ש**, **אבל יש להוכיח** מר"א דאמר להרים והלא ר"א שמותי' ומתלמידי ב"ש ובכ"א אמר להרים וש"מ דב"ש הודו [וכ"מ במתני' וצ"ע ההרא"ן, ועי' מהרש"ל נדה ז:], עוד מוכח דב"ש הודו דהנה מבואר במתני' דהתם דב"ה אמרו לב"ש כיון דטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכתנים שפיר יש לבטל, ואמרו להם ב"ש דדוקא חולין הקלים מעלים אבל תרומה טהורה האסורה לזרים אינה מעלה, אבל מצינו דב"ה השיבו דאם טהורה שהיא במיתה אצל זרים שהלכו זקני ב"ש ובי"ה לבקר שהיא בעשה אצל כהנים [וזתורים] שטעלה, ומכח תשובה זו הודו ב"ש לב"ה.

ב"ה זכו שהלכה כמותן לפי שהיו מקדימין את דברי ב"ש, ועוד שהיו רואין דברי ב"ש וחוזרים בהם [אבל הק' דילמא התנא הקדים דברי ב"ש ולא ב"ה, וראיה דהמשנה מד' התנא נאמרה שהלכו זקני ב"ש ובי"ה לבקר וכי' והלא הול"ל זקנינו וזקניכם].

פ"ב ה"ט

הפטורים מסוכה, **נשים** ו**עבדים** הפטורים ממצות עשה שהזמן גרמא, [קטנים פטורים מסוכה, והיינו בקטן הצריך לאמו, **י"א** קטן שצריך שאמו קנתהו כשנפנה, **וי"א** כשנעור משנתו קורא אמא ואינו נח עד שמגיעה, אבל שמא הזקן התמיר ופיכתא את המעזיבה וסיכך ע"ג לתינוק שילדה כלתו.

קטן שא"צ לאמו חייב בסוכה מדרבנן משום חינוך, ומ"מ יצא בעירובא של אמו ואפי' לא זיכתה לו ע"י אחר דכנפיה דמיא אין דכרוך אחריה.

פ"ב ה"י

טו ישיבת הסוכה, כל ז' ימים עושה אדם את סוכתו קבע להיות כל עיקר דירתו שם, ואת ביתו עראי דכ' 'בסכת תשבו' ואין תשבו אלא תדורו, וכדכ' 'ויורשתם אותה וישבתם בה' שהיא אוכל ומטייל בסוכה, ומעלה כליו לסוכה.

ירדו גשמים, מותר לפנות מהסוכה משום מצטער משיעור שתרסח המקפה בתשיל לא רך ולא עבה נקרא כך, ולז"ל מקפה של גריסין אלא אפי' של דבר, [גשמי התח הם סימן קללה ומשל לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך קיתון מים על פניו כאומר לו א"י במישועך].

מצטער פטור מהסוכה ל"ד מפני הגשמים אלא אף מפני השרב ומפני היתושין, **ר"ג ור"א** היו יוצאים ונכנסים כל הלילה מהמפקדו חוזר לישון בסוכה אפי' כמה פעמים, [ואחד מתלמידי רבי הורה לאחד מקרובי הגנשיא דאם יצא אין מטריחין אותו אבל לא שמע לעובדא דרג"ו ר"א].

לולב הגזול

פ"ב ה"א

לולב הגזול פסול וכן **היבש**, **ושל** אשירה ושל **עיר הנדחת** פסול.

קטם ראשו או **נפרצו** עליו נתלו ואינם מחוברין לשדרה יאכל ע"י אגודה פסול, **נפרדו** עליו **ת"ל**ך כשר, **ולר' יהודה** אבדנו ממעלה כדי שיהיו עולין עם השדרה.

צניי הר **הברזל** כשרות אף שהעלין מועטין בשדרה ומרוחקין זה הנה, מ"מ כשר אם מגיע ראשו של זה לעיקריו של זה.

כל לולב שיש בו ג'ט כגד אורך ההדס וערבה ועוד טפח כדי לנענע כשר.

להערות והארות וקבלת הגליון, ניתן לפנות במייל: lishne@gmail.com

כמו"כ ניתן לקבל את הגליון בקבודות ההפצה ובמייל של 'מכון תמצית הש"ס': 7692282@gmail.com